Any II. Núm. 63. - Barcelona, dijous 10 d'abril 1930

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

Es més noble considerar-se ciutadà que súbdit.

AL MARGE DE L'INDULT DE GARRAF

ELS PERSEGUITS I ELS CORTESANS

Ja fa vuit dies que ha estat concedit l'indult de Garraf. L'indult representava l'alliberació immediata de Civit, Ferrer i Garriga que no estan complicats en cap altra causa. A hores d'ara cap dels tres, entre els set, ha sortit de presidi. Volem suposar que l'afer es redueix a una qüestió de tràmit de l'administració, però tothom opina que no fa gaire bonic.

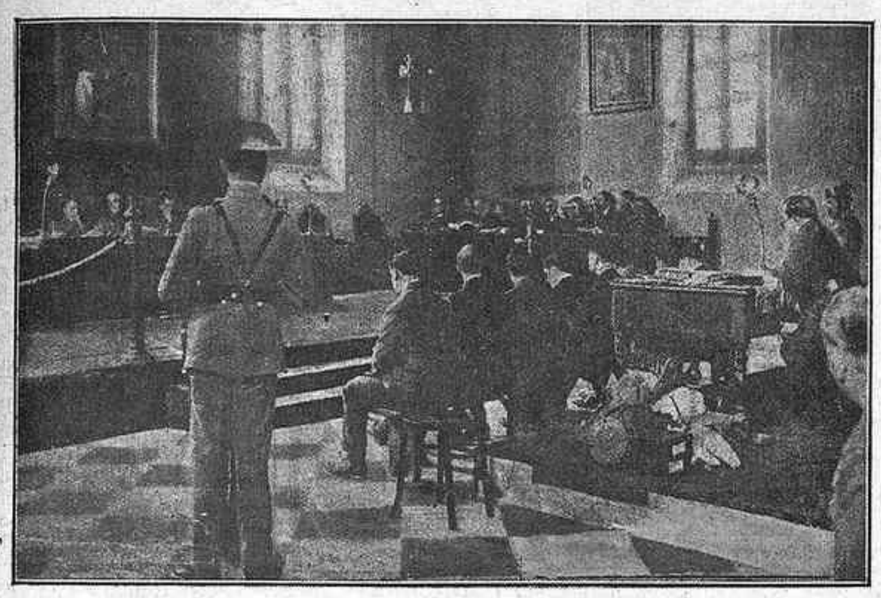

Els dies 29 i 30 d'abril i 1 de maig de 1926, Jaume Comte, Miquel Badia, Marcell Perelló, Emili Granier - Barrera, Antoni Argelaguet, Jaume Julià, Deogràcies Civit i Josep Garriga, varen comparèixer davant el tribunal militar pel suposat complot de Garraf. Heus ací una fotografia de la sala on es va veure el procés el dia 29 d'abril. A mà esquerra, el tribunal; al mig, al fons, els defensors; en el centre de la sala, els processat, i a la dreta el fiscal Fernàndez Valdés, el qual té a la seva esquerra les «peces de convicció»

Es parla també de l'ampliació de l'amnistia, i és possible que en publicar-se aquestes ratlles es tingui alguna impressió concreta sobre l'abast d'aquest projecte de decret. Serà una amnistia amb comptagotes? Creiem sincerament que des del punt de vista de govern seria més hàbil liquidar ràpidament i generosament aquesta qüestió. Ara, si el Govern prefereix considerar tots els problemes catalans com un tema delicadíssim... El decret d'amnistia promulgat incloïa afers gravíssims que a tots el països del món acaben al cementiri. Es penedeix el Govern d'haver extirpat un mal record? Evidentment no, la qual cosa prova que la mesura fou oportuníssima. Des del punt de vista d'advocat i d'habilitat política l'afer no ofereix cap dubte. Vacillar és reconèixer un particularisme, considerar Catalunya com una mena de Reichsland.

* * *

Garraf! Nom bàrbar que sona com un crit de guerra. Nom d'una regió pelada, calcinada, on només hi creix el bargalló. Muntanya de pedra que bloqueja la ciutat de Barcelona. Has donat nom a una fantasia en dos episodis. Pràcticament aquesta fama amb que t'has vanagloriat durant cinc anys ha mort. Una revisió del procés hauria liquidat completament aquest cas de vanitat. L'afer fou portat davant d'un tribunal incompetent. El va fer competent un reial decret al qual varen donar-se efectes retroactius. Els acusats varen estar en poder de la policia més temps que el reglamentari. La policia va fer reconstrucció del fet i sobre aquests fets va haver de jutjar, per manament, el tribunal militar. Sobre aquest sens fi d'illegalitats i d'enormitats jurídiques està basada la fama de Garraf. Ja que es inútil demanar la revisió, que exigiria una recta interpretació de l'esperit de justícia, sembla, almenys, que ha d'ésser lícit esperar que els indultats per aquesta causa seran amnistiats ràpidament dels delictes que retindran quatre d'ells a la presó.

Seguim creient que tots els catalans que són a la presó o a l'exili per haver protestat en forma més o menys expressiva contra la illegalitat que venia de dalt de tot seran amnistiats. El senyor Maluquer no ho podia fer millor. Enganyar-lo és impossible. Es l'únic monàrquic que ens queda, l'únic que nomenat de reial ordre president de la Diputació s'ha sentit fill del poble. La majoria dels seus correligionaris que han actuat aquí, s'han sentit sempre petits cèsars i el poble els odia. El Govern, que sap que és impossible trobar-li substitut complaurà el senyor Maluquer.

* * *

L'indult dels condemnats de Garraf va ésser interpretat per alguns com el començament d'un període de magnanimitats que ens ruboritzarien. Durant uns quants dies han circulat per Barcelona suposats projectes que ens havien d'atorgar la felicitat completa.

El *Pueblo Vasco*, de Bilbao, ha dit que el prohoms del catalanisme de dreta dinarien a Pedralbes i que durant aquest dinar «se'ls invitaria a exposar els punts de vista més importants de la qüestió catalana.» La majoria dels diaris barcelonins ha publicat aquesta enormitat. I ningú no l'ha desmentida. Francament, no en creiem res. Consti, però, que la lògica de la història no fa inversemblant la notícia del diari bilbaí. Però la imaginació es nega a admetre la possibilitat d'un esdeveniment d'aquest ordre.

La notícia del diari bilbaí és fruit d'aquest estat d'esperit que imaginava fantasies.

Aquesta mena de diàlegs clandestins ens han ocasionat molts disgustos. Primo de Rivera en va ésser víctima i els altres també.

Pensar que d'aquesta mena de negociacions pot sortir-ne res útil és un error balcànic que ha perjudicat molt la causa de Catalunya i l'educació política del nostre poble. Els homes que han dit que Anglaterra és l'ideal de monarquia constitucional no poden prestar-se a aquesta mena de jocs. Aquestes efusions només podrien refiar-se del funcionament d'algun mecanisme extraparlamentari. I, francament, per vies extraparlamentàries no hem de voler res. ¿Què pensarien de nosaltres els intellectuals que recentment foren els nostres hostes? ¿Amb quina dignitat podria parlar un poble apuntalat amb lleis d'excepció, un poble de reial patronat, que gaudís d'uns privilegis aconseguit de propina, per procediments servils i antiliberals?

Per reial decret només podem demanar les reparacions de justícia urgents que afecten a persones, com és l'ampliació de l'amnistia i la derogació de les disposicions vexatòries per a l'idioma i per als catalans.

Els Dijous — Blancs

El que fa falta

«Des de fa un parell de mesos, hem sentit dir tot sovint, els diaris donen gust de llegir.» Naturalment, els que diuen això són lectors d'una determinada mena de diaris per a la qual no té cap sentit aquella curiosa advertència que el periòdic és independent de tot partit polític. I no posem aquesta advertència en castellà, com hauria estat indicat temps enrera, perquè hi ha un diari escrit en català, confeccionat des del punt de vista de Sirius, que la podria ostentar a la capçalera sense que ningú se n'estranyés, ans al contrari, n'hi ha molts que la troben a faltar.

Sense cap mena de dubte, els diaris, ara, donen gust de llegir. Fóra ridícul voler presentar aquesta constatació com una descoberta, quan és una veritat de consentiment gairebé universal. I diem gairebé universal perquè tots els «profiteurs» de la situació passada, petits i grossos, materials i morals (encara que aquest darrer mot sembli del tot inoportú), no els deuen pas llegir amb gaire gust. Però la satisfacció d'aquesta gent no compta. Al contrari, el que compta és el seu disgust, i tots, cada u en la proporció de les nostres forces, ens dediquem a la lloable tasca de fomentar-lo.

Ara, en català i en castellà, ens estem buidant el pap — com es diu vulgarment — de tot el que se'ns hi havia acumulat durant sis anys i mig... i la llibertat d'aquest buidament no és pas tan àmplia com tothom voldria.

*El «refoulement» — és una constatació de saviesa popular que Freud i Adler no han fet més que aprofundir i sistematitzar — té males conseqüències. Condueix ràpidament a les pitjors neurosis, i érem en imminent perill de caure en una mena de neurosi collectiva per obstrucció de totes les vàlvules. Però no voldríem que amb aquesta relativa llibertat d'expansionar-se, tothom es considerés content. Que el compilador de l'*Elogi de Catalunya *es pugui declarar republicà (disposat però a passar després les cordes fluixes de la Lliga amb la seva erudició històrico-política), no ens interessa gens.*

Cal, és clar, passar una bona bugada, situar molta gent que per mica que badem tornaran, com alguns ho han fet ja, a situar-se de la manera millor per a les seves conveniències, però cal també una altra tasca força important. I aquesta és la de posar remei al temps perdut en aquests sis anys i mig de vergonya, en què no ha estat possible d'enquadrar la generació durant ells formada, en què el no exercici de la política ha deseducat la gent.

En parlar de no exercici de la política no es vol dir solament la política que es fa, sinó la que es segueix. Hi ha, per exemple, una gran quantitat de ciutadans — tots els que han complert vint-i-cinc anys a partir del 1923 — que no han pogut fer ús dels seus drets polítics. Un d'ells deia que, per aquesta raó, ara, a les primeres eleccions, es trobaria com si només tingués vint-i-cint anys. Però això no té altre valor que el d'un «mot d'esprit» per provar de consolar-se d'aquests sis anys de passivitat. El que ho deia, en el fons es sentia una mica com el que no aprèn de lletra fins que té quinze anys.

Gosaríem creure que la tasca més urgent a fer és la de l'educació política, que no ens ha sobrat ni els millors temps, i ara fa més falta que mai. — C.

MIRADOR INDISCRET

Nous temps, nous costums

El dia de l'arribada de l'infant Carles, En Navarro Costabella estava assegut en un sofà de Capitania, igual que si es trobés a cal sogre.

— Has vingut per *La Veu*, veritat? — li preguntaren els companys.

— Sóc el redactor palatí.

Un admirador d'En Pau Casals

S'ha obert un concurs de cartells anunciadors de l'Orquestra Pau Casals.

Molts dibuixants i pintors s'apressen a concórrer-hi. L'Antoni Giménez, entre ells.

— De moment — deia l'altre dia en una penya d'amics, a la Maison Dorée — tinc ja el lema...

— ...?

— Es d'una gran admiració per al mestre Casals: «Pau, Pau i sempre Pau»!

L'ambulant

A Lleida esperaven el nou governador. Amb aquest motiu, el dia i l'hora que havia d'arribar, acudiren a l'estació les autoritats, les forces vives i totes les persones que solen assistir a arribades així.

El tren s'atura, i els que esperaven vinga explorar els vagons de primera sense cap resultat. Algú arribà a suposar que potser el de classes inferiors duien l'illustre viatger, i es disposaven, escèptics sobre el resultat, a explorar-los igualment. No calgué. A la cua del tren, baixant del vagó correu, aparegué el governador. que pertany al cos de Correus i va creure que el seu lloc era amb els seus companys, amb els quals va fer tot el viatge.

Les matemàtiques de la Sra. Raposo

La directora de la Normal de Mestres mida la llargària de les faldilles de les seves deixebles i dóna la nota d'exàmens segons el resultat d'una fórmula de la seva invenció en què intervenen, com a factors principals, aquella mida i l'estatura de la deixebla.

L'activitat de la Sra. Raposo

Ningú no la hi pot negar. La va demostrar recollint firmes quan el *plebiscito* entre les seves deixebles en forma que quasi no se n'escapà ningú. L'ha demostrada en les seves manifestacions de no haver fet mai política i no deixar-ne fer ara, ja que mentre ha recollit adeptes per a l'acte d'afirmació monàrquica, no va permetre que cap deixeble firmés per l'amnistia.

Els tècnics

Quan un polític no sap una cosa — ve a dir el senyor Duran i Ventosa en el seu llibre *Els Polítics* —, consulta un tècnic.

Tot el més que pot passar — afegim nosaltres — és que el tècnic tampoc no la sàpiga. Llavors, tanmateix, el polític sol fer que el tècnic dictamini en un sentit preconcebut. La idoneïtat de l'especialista esdevé en aquests casos secundària.

Deu ésser per això que en la causa Baltà, en lloc de fer informar sobre l'autenticitat d'uns papers els pèrits calígrafs, hom demanà el parer d'uns pèrits basters.

L'enginy madrileny

En record dels seus grans projectes, al comte de Guadalhorce el coneixen, a Madrid, per *Julio Verne*.

Però té més gràcia el motiu que han penjat a l'ex-alcalde de la capital espanyola, senyor Aristizábal.

Aquest, en pendre possessió del càrrec, declarà als periodistes:

— *Nada de palabras, señores; voy a obrar.*

I no féu res...

Ara li diuen *el Estreñido*.

D'Orsiana

No fa gaires dies es parlava a Madrid, entre uns quants homes de lletres i de teatre, de com s'ho faria l'Ors per fer el discurs de contestació al d'entrada d'En Rubió i Lluch a l'Acadèmia.

L'Arniches va trobar el deslloregador:

— *Nada, lo arreglará diciendo cuatro «gloserías».*

Un elogi a la Banda Municipal

Hi ha collecionistes de tota mena de coses, però mai no hauríem imaginat que hi hagués collecionistes de discos de bandes de música.

Un aficionat que té discos reproduint composicions interpretades per totes les bandes del món, després d'escoltar atentament uns quants discos fou invitat a sentir una edició nova que consistia en una obra interpretada per la Banda Municipal de Barcelona que dirigeix el senyor Lamote de Grignon.

Acabada la peça, l'aficionat va exclamar:

— Això és una bandarra.

Retrospectives

La llibertat dels condemnats de Garraf sembla que s'acosta, mentre esperem la dels altres perseguits que cal alliberar també. Per això és oportuna, ara, la publicació de certes trifulques que els esdevingueren — a ells i a d'altres similars — mentre s'amuntegava el paperam dels processos. Publicar-les abans, en canvi, potser hauria semblat un sarcasme excessiu.

* * *

Argelaguet es diu, textualment: *Antoni Argelaguet i Cadafalch*. Fa bonic, no, aquesta eufonia tota racial? El darrer cognom, sobretot, és ple de suggerències... Li valgué, als calabossos de vora Llotja, que un guàrdia del casc el cridés a declarar batejant-lo així:

— ¡*Puig y Cadafalch*! ¡*A ver*! ¡*Ese Puig y Cadafalch*!

Ignorem si el «President» conserva encara aquest prestigi...

* * *

L'anècdota anterior palesa la idea, tota anacrònica, que tenen encara del catalanisme en determinats centres oficials. Ací en va una altra del mateix estil:

Granier - Barrera, en ingressar altre cop a la presó el maig de l'any passat, va ésser interrogat formulàriament sobre «las generales de la ley»: nom, domicili, etc. L'home anava dient, amb aquella paciència. En preguntar-li l'ofici digué, d'esma: «Periodista». Immediatament, seguint l'ordre de les preguntes, li van demanar si sabia llegir i escriure, i després, en quins diaris escrivia. Granier va fer un gest vague, sense concretar massa... Era un tema vidriós... Però el senyor ja estava assabentat.

— ¡*Usted escribe en «La Veu de Catalunya»*!

La negativa amable del nostre amic no modificà gens aquella convicció arrelada.

— ¡*Nada, nada. Aquí lo sabemos todo*!

Després va resultar que aquell senyor, segons confessió pròpia, havia llegit de jove Pi i Margall...

* * *

Comte, un empordanès d'allò més trempat, parla també un castellà bon xic difícil... Sempre havia portat en català la correspondència del seu negoci, àdhuc amb els clients de Cuenca o bé de Múrcia, i les comandes no se'n van ressentir mai.

A les primeries d'estar-se al Dueso (Santander), n'hi va passar de crespes. No sabia entendre's, particularment, amb les bones dones del poble que porten de l'exterior menjar als presos mitjançant una modesta retribució.

Comte és aficionat a fer-se la cuina. Conjuminava tota llei de plats i, pròdig, invitava els companys... Un dia els volgué obsequiar amb un arròs amb musclos suculent, i va demanar «moluscos» — resulta que allà dalt en diuen «mejillones».

La bona dona, que no l'entengué, va comparèixer tota atrafegada al cap de tres hores... Duia un enorme cove d'*algues marines*, perfectament inescaients...

* * *

A la presó, els detinguts polítics estan barrejats amb els presos de dret comú. Cap reclamació no ha alterat aquest règim. Per això és comprensible que, en refer l'estadística periòdica de la població penal, preguntessin a un que estava allí per «ultrajes a la Nación»:

— ¿*Usted está aquí por un traje?*

Evidentment, no en feia gaire la cara...

* * *

De la declaració d'En Garriga:

— *Usted es anarquista?*

— *No señor.*

— *Sindicalista?*

— *No señor.*

— *Separatista tampoco?*

— *No señor.*

— *Pues entonces ¿qué es usted?*

— *Yo? Soy lampista!*

— On aneu?

— Com que ens han dit que no troben un lloc prou espaiós per encabir-hi el monument a Pi i Margall, nosaltres li cedirem el nostre. Es l'única reparació que podem oferir les estàtues de la Plaça de Catalunya.

Ministerio de Cultura 2006

Activitat

El difunt Pere Grau Maristany, Comte de Lavern, era íntim d'En Cambó. El Comte, fiant-se d'aquesta gran amistat, li va demanar la resolució d'un assumpte que depenia del ministeri. En Francesc Cambó li va dir que era un fet.

En Pere Grau va aprofitar un dels seus mils viatges a Madrid per anar a veure el ministre català. El porter entra a anunciar-lo, surt i diu:

— Senyor comte, el ministre no el pot rebre.

— Com s'entèn? — respon furiós el de Lavern —, faci el favor de tornar a entrar i dir al ministre que hi ha el comte de Lavern.

El porter torna a entrar i torna a sortir amb la mateixa resposta negativa.

En Maristany, traient foc pels queixals, se'n va maleint l'amistat amb En Cambó. Arriba al Ritz per dinar. Es reuneix amb uns amics catalans i comença a descarregar la bilis contra el seu amic ministre.

— On s'és vist? Que s'ha pensat aquest ximple? No m'ha volgut rebre. Que si ell és ministre jo sóc comte... Això a mi no m'ho podia fer...

Mentre el de Lavern despotricava contra el polític arriba un criat del Ritz i li dóna una missiva.

En Pere Grau llegeix: «Estimat Maristany: L'assumpte que us portava al ministeri ja està resolt.»

Massa activitat

La imparcialitat ens obliga a dir que un cop reconeguda l'activitat d'En Cambó, hem de fer constar que manta vegada li fa perdre temps. Heus aquí un exemple:

En Francesc Santacana, líder dels vinyaters catalans i figura importantíssima en el nostre món agrícola, fou cridat per En Cambó en un d'aquells moments de febr. electoral.

En Santacana, atent com sempre, va anar a casa del polític.

—Escolteu, Santacana—li va dir aquest—, convindria que acceptéssiu el districte tal en tals condicions, etc., etc.

— No — respon el vinicultor.

— *Bueno* — diu En Cambó, actiu com sempre —, si no us convé aquest districte, mireu si us convindria tal altre i tal altre en aquestes i aquestes condicions.

En Santacana negava.

En Cambó insistia oferint altres solucions que permetrien o farien possible el triomf electoral d'En Francesc agrícola protegit per En Francesc polític.

Fins que en un moment que l'activitat d'En Cambó va deixar lliure En Santacana, aquest va poder dir:

— Escolteu, Cambó, deixeu-me dir que jo de diputat no en vull ser...

Amb sorpresa de l'interessat

Un vespre, J. V. Foix, abans de sortir de *La Publicitat* per anar a sopar, agafà un diari de la nit per llegir-lo al tren de Sarrià, i l'agafà de sobre la taula de redacció.

Però l'exemplar del diari que havia agafat era un d'aquells que serveixen perquè cada redactor hi retalli la notícia que li convé, puix que a les redaccions dels diaris del matí són destroçats els diaris de la nit, i en aquestes els del matí. En Foix, doncs, l'obrí tot confiat, i es trobà amb un diari que semblava un problema de mots creuats.

Els viatgers, que en llur majoria eren desconeixedors del món de les redaccions, miraven amb tanta curiositat aquell senyor, l'exterior i maneres del qual eren ben correctes, i que llegia un diari tan original, que és fama que En Foix va baixar a Provença.

Homonímia relativa

Quan Melcior Font tenia un càrrec a l'Editorial Barcino, va haver d'escriure una carta al geòleg Marcel Chevalier. Als pocs dies d'haver-la escrita, en rebia una altra en la qual l'esmentat geòleg es mostrava indignadíssim que, per un lapsus explicable, li haguessin posat Maurice Chevalier en l'encapçalament.

Ara, per tornar a afavorir les confusions, dintre l'Enciclopèdia Catalunya acaba de publicar-se el primer volum de la *Geologia* de Marcel Chevalier, justament en ple engrescament per l'opereta film *La parada de l'amor* de Maurice Chevalier.

Esperem si surt alguna gasetilla equivocada. E' bo del cas fóra que sortís a la secció literària de *La Veu*.

ELS MITJANS ECONOMICS DE LA PIETAT

Interviu amb una família endolada

El bon repòrter cerca medis nous. Ja tot és fet a casa nostra. No hi ha novetat a interviuar una ballarina, ni un cirabotes, ni l'estàtua d'un monument. Ara cal cercar la novetat en la impressió de l'aigua beneita sobre el cap d'un nadó o en el calfred que produeixi a una solterona aristocràtica la lectura íntima de l'epístola de Sant Pau.

Creiem haver caigut en un bon moment a casa d'aquesta amistat nostra que no anomenarem. Tota família, per vulgar i burgesa que sigui, pot fruir accidentalment d'uns bons moments d'alta tragèdia. La mort d'un familiar aguditza els sentiments bons i dolents de tothom. Hi ha una hiperestèsia de la sensibilitat. La família té la sensació exacta de passar per uns moments imponents i es posa en situació. Són protagonistes de tragèdia. Al fons hi ha un chor grec de comparses que són les visites de condol. No cal despullar-se gaire de la humana pietat per veure convertir aquell chor de tragèdia grega en una lamentable comparseria sarsuelera.

Arniches, Muñoz Seca i els altres cultivadors del género chico» no acostumen a descuidar la figura venerable del clergue. Nosaltres tampoc. L'ambient està ben servit. Hi ha el qui consola explicant casos pitjors. Hi ha les frases consuetudinàries que «aquest món és una cadena», «avui per tu i demà per mi». Hi ha, sobretot, el gran consol de la religió.

Entrem i donem el condol. Som prou íntims de la família perquè ens expliquin interioritats. L'emoció ens pren i, en aquells moments, no podríem endevinar mai que un dia procurarem reproduir l'escena per aprofitar-ne els seus efectes dramàtics. Aleshores ignorem fins on arriba la nostra bandarreria i ens sentim escandalosament sincers. Creiem que la nostra sinceritat els consola i estalviem les paraules. Ja són massa els que xerren. Hi ha la xafarderia especial d'aquestes visites. Hi ha les insinuacions testamentàries, l'allusió al parent allunyat de la resta de la família; algú anomena aquella cosina d'un cunyat que es va escapar una bona nit amb un torero. Però per damunt de tot hi ha la gran pietat cristiana del clergue. Estem a punt de considerar que en aquests moments la fe és realment una cosa sòlida, un antiespasmòdic veritable, una magarrufa gairebé maternal que a tots ens agradaria que ens fessin quan les tragèdies de la vida ens fan plorar.

Truquen. La serventa parla amb la senyora. La senyora amb la filla única. Aquesta ens crida. La mamà i la filla ens deleguen. No hi ha ningú més que es pugui considerar prou íntim per exercir en aquells moments el paper de ministre ordenador dels interessos familiars. Es tracta de l'enterrament. Al rebedor espera el delegat de la parròquia per puntualitzar tot el que calgui.

— Déu lo guard.

— Déu lo guard. Hem rebut l'avís de vostès. Venia per posar-me a les seves ordres i per donar-los el *pesa'm*.

— Gràcies. Jo sóc un amic de la casa. La pobra vídua està d'una manera que no el pot pas rebre. Li fóra molt dolorós parlar d'aquestes coses. Si vostè vol, nosaltres dos ho podem decidir.

— Vostè em mana.

El bon sacerdot respira amb més llibertat. Indubtablement el fet que jo no sigui de la família li resulta molt agradable. Podrem parlar amb més llibertat. Aixeca més la veu i em mira per primer cop a la cara. Seria un home agradable si es comportés amb espontaneïtat. El costum de visitar persones apesarades l'ha envernissat de commiseració. Ell no en té la culpa. S'ho porta — si no l'ofici — la feina.

Discutir els detalls d'un enterrament no és gens agradable.

— Vostès — em di — són persones benestants i de bona religiositat. Tenen de fer una cosa que estigui bé. Les relacions socials obliguen a molt. I també obliga la pietat cristiana. Hi ha les classes de primera, que són cinc: tants capellans, tants escolans, tantes absoltes.

Encara que no siguem de la família ens sentim afalagats en la nostra vanitat. De sobte, notem que la nostra vanitat és encoratjada pel bon sacerdot i això ens desorienta. El nostre tracte amb religiosos és molt escàs i no esperàvem una situació tan contrària a un sermó de quaresma. Som nosaltres els que volem ésser humils i és el representant de la parroquia el que encoratja el nostre orgull.

— Per la caixa que vostès han triat, no poden anar-hi menys de vint-i-tres capellans. Seria mal vist, i més tractant-se d'una senyora tan piadosa. Una senyora de comunió diària i...

— Perdoni — interrompem —, però els preus que vostè em diu segurament són superiors a les disponibilitats de la casa. Vostè faci-se'n càrrec, no se sap com han quedat les coses i...

— Hi ha una classe intermèdia. Dinou capellans i setze escolans amb blandons. Els costaria vuit centes pessetes. Cregui'm que tot el que fessin per sota els faria quedar malament.

La nostra escassa erudició evangèlica ens recorda certa paràbola i ens repugna regatejar. Enllestim l'afer. Falta encara decidir com seran els funerals. No volem detallar tota la conversa. Sols recordarem un detall. El fet que les safates per repartir les candeles anessin descobertes o tapades amb un domàs negre amb un galó daurat, comportava una diferència de cinquanta pessetes...

Notem que en acabar la conversa som nosaltres que tenim la veu tremolosa i que som també nosaltres els que ens hem tornat vermells d'angúnia. El delegat de la parròquia entra a la cambra mortuòria i resa un respons. Tenim el dubte de si aquesta obra de caritat farà pujar poc o molt el pressupost de l'enterrament. El sacerdot ens diu que no ens en cobrarà res. Deduïm que és una mena de *pourboire* que ens regala perquè la comanda ha estat de consideració. L'acomiadem, ens eixuguem el front i tornem a la sala de les visites.

Truquen altra vegada. És la portera. Puja cartes i telegrames de condol. N'hi ha de la família, d'antics servidors, d'amics absents. Hi ha circulars impreses d'impremtes i tintoreries. Algú s'escandalitza del fet que es mercantilitzi a base d'una desgràcia de família. Nosaltres estem a punt de defensar el lliure comerç quan la vídua ens dóna una d'aquestes circulars. La llegim i comprenem que tenim de callar. El clergue de la gran pietat cristiana encara és present. Estem temptats de donar-li la carta perquè ens faci la mercè de circular-la al bisbat. Però més ens estimem estalviar-li mals de cap.

Ara, per acabar aquest article, preferim copiar-la íntegrament:

«Templo Nacional Expiatorio
del
SAGRADO CORAZÓN DE JESÚS
Tibidabo - Barcelona

FOMENTO DE VOCACIONES SALESIANAS

Sra. D.ª.....
Ciudad

Muy apreciada Sra.: Aunque no tenga el honor de conocer a V. y a su familia, de todos modos enterado del fallecimiento de su ..... *buen esposo* ..... le doy el más sentido pésame por tan irreparable pérdida.

Al mismo tiempo le agradeceré lea el adjunto impreso, en el que tal vez encuentre un medio para poder sufragar a su difunto ..... *esposo* .....; siendo también una forma de cooperar a la gran obra del fomento de vocaciones Salesianas.

Rogándole me dispense la libertad tomada y ofreciéndole un recuerdo en la Santa Misa, le saluda su afmo. S. S. y capellán

(*Firmat*) José Bonet.»

L'imprès adjunt diu així:

«VOCACIONES SALESIANAS

¿Desea contribuir al fomento de las vocaciones salesianas?

Cuando haya de hacer celebrar alguna Misa por su intención o en sufragio de sus difuntos y no tenga compromiso con ningún sacerdote o Iglesia determinada, puede dirigirse al Padre José Bonet que gustoso aceptará las que le ofrezca para hacerlas celebrar lo más pronto posible, lo cual no dejará de ser una ayuda y no pequeña para los sacerdotes de las casas de formación salesiana.

. . . . . .

Nota. — El adjunto boletín puede remitirlo al Padre José Bonet, Templo del Sagrado Corazón de Jesús Tibidabo - Barcelona, o bien depositarlo, bajo sobre, en la librería de José Benet, Rambla de Cataluña, 5, y el citado Padre pasará personalmente a recoger la limosna.»

Una sèrie de consideracions se'ns acuden de seguida. Pensem en la competència desllial, en el taylorisme, en un seguit d'idees d'economia política i dret mercantil. Comprenem la nostra corrupció en constatar que una lectura tan edificant no ens ha servit per estimular la nostra pietat i religiositat. Jurem confessar-nos i seguidament sentim una gran llàstima envers els capellans rurals, els caputxins, els carmelites, els franciscans i fins i tot envers els jesuïtes. Indubtablement al Tibidabo la saben més llarga.

JOAN SOLER

El senyor Pruna

Dels catalans de París, Pruna és el que fa més respecte. Si hom passa en revista els illustres personatges que integren l'actualment reduïda colònia catalana, hom remarca que no som pas un poble de ciutadans particularment cerimoniosos.

Llorenç Artigues i Fontbernat, que jo considero com unes de les flames més vives de la intel·ligència catalana, són una mica descordats i d'estar per casa. Domingo, que és el nostre asceta, no passa, tanmateix, la gana reglamentària. Granyer és un cul de cafè amb una cara de gat escaldat que esparvera.

La mateixa Teresina Boronat, que si fos d'un altre poble portaria set suïcidis a l'esquena, es passa el diumenge a la tarda fent puntes al coixí.

El que ja ens faria quedar més bé és En Rebull...

Al mig d'aquesta «genteta», qui dubta que En Pruna pren un aire arquebisbal? Viu en una casa confortable, Té telèfon i «chien méchant». És l'únic català de París que paga contribució.

L'atmosfera una mica severa del seu interior, la seva presentació una mica rígida, a la francesa, us predisposen a la contemplació d'una pintura més aviat fosca i callada. Però sota aquesta aparença civilitzada que Pruna porta sense afectació, cova un cor i un esperit ben català.

Pruna, la genealogia del qual jo voldria saber, té temperament de senyor feudal. La seva pintura equilibra la força amb la gràcia. Es la pintura d'un home voltat de jardins, però que té uns avantpassats guerrers. Les seves dones, allargades en una secreta ondulació, tenen un punt de maduresa perfecta i trista. Pruna pinta amb els polsos blancs i un riure a la boca com una flor seca.

Es, de tots els pintors catalans, el que té més mà de mestre.

Josep Pla, més bé que jo no ho faria, ha contat la fulminant ascensió d'aquest xicot que a vint-i-dos anys ha conegut la glòria.

Llorenç Artigues, aquest admirable definidor de temperaments (metge d'artistes, com diu Gol), proclama Pruna el Rafael català.

Les dones de Pruna, totes nues, sense els atributs exteriors de la riquesa, porten, amb una gràcia ondulada de jonc, la noblesa de la sang i de la naixença.

Colors mates, herba manyaga, cel que no ofèn com una mirada roent.

Pruna pesa les subtilitats i la seva pintura, voluntàriament ponderada, amaga una secreta vigor, una força segura latent i equilibrada.

Pruna, i això mai és de sobres, és intelligent. Lluca en la possibilitat exterior dels visatges, la flama amagada dels personalismes. Els seus retrats i els seus dibuixos a la ploma, potser el més característic de Pruna, li permeten, en el detall imperceptible, en la valoració d'elements imponderables, la creació d'una atmosfera, d'una expressió que sense ésser afectada (és tan lluny del realisme com del simbolisme), dóna als seus quadros un segell únic i inconfusible.

Nosaltres, humilment, demanem a Pruna un contacte més íntim amb el poble. Que la visió del món doni als seus quadros aquesta emoció tremolosa de l'error.

Estimar és dubtar. En la perfecció callada de la seva obra, trobem un desmai del cor i envorem, a través de les seves teles, el sensualisme groller i violent de Créixams, el crit gutural i salvatge de Llavanera...

Pruna és, a París, l'ambaixador de les arts catalanes. Ara ve a Barcelona a donar compte de la seva missió. Cal correspondre amablement a la «solvència» d'aquest home, un dels més civilitzats que tenim.

JAUME MIRAVITLLES

NOTA. — *Absent de Barcelona el nostre amic Josep Maria de Sagarra, a l'hora de tancar aquest número no hem rebut el corresponent* Aperitiu.

Per visitar les Exposicions de Barcelona i Sevilla
així com Sarragossa, el Monestir de Pedra, Madrid, Écija, Córdova, Granada, Serra Nevada, Murcia, Alacant, Alcoi, València, Castelló, Tarragona
Pròxima sortida: el 25 d'abril
Pròximes Excursions en Autocar Pullman
(proveït de calefacció per aire) que amb tota garantia organitza
VIAJES MARSANS, S. A.
15 dies de deliciós viatge, comprenent-hi tota despesa d'allotjament i pensió en els hotels citats a continuació, així com propines, impostos, etc.
per Ptes. 775, per persona
LLEIDA: Palace Hotel.
SARAGOSSA: Hotel Universo y Cuatro Naciones.
ALHAMA DE A.: Hotel Termas Pallarés.
MADRID: Hotel Nacional.
VALDEPENYAS: Hotel La Paloma.
CÒRDOVA: Regina Hotel.
ÉCIJA: Hotel Comercio.
SEVILLA: Hotel París.
ANTEQUERA: Hotel Infante.
GRANADA: Hotel Alameda.
BAZA: Rest. Queens Victoria.
MÚRCIA: Reina Victoria Hotel.
ALCOI: Hotel Continental.
VALÈNCIA: Palace Hotel.
CASTELLÓ: Hotel Suizo.
TARRAGONA: Hotel París.
Totes les habitacions exteriors amb aigua corrent i calefacció
IMPORTANT. — Els turistes poden agregar-se des de qualsevol punt dels indicats. Les Sucursals i corresponsals de VIAJES MARSANS, S. A., en les citades poblacions, així com les direccions dels indicats hotels donaran tota classe de referències a qui ho sollicitin.

BRILLANTS
TOTS TAMANYS
I QUALITATS
J. ROCA
Rbla. del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2

BANCO HISPANO DE EDIFICACIÓN
REIAL SOCIETAT COOPERATIVA DE CREDIT
Avinguda Conde de Peñalver, 8 i 10 - MADRID
Casa pròpia, finca rústega, cancelar hipotecas, diner per negocis, dots per la vellesa, s'obté subscribint-se al Banco Hispano de Edificación.
Informes: DELEGACIÓ PROVINCIAL - Rosselló, 315 - BARCELONA - Telèf. 70021

Demà, divendres, sortirà el nou llibre
Estat Espanyol, S. A.
LLEGIU-LO, CATALANS!

RAMON BES & C.A
Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i utillatge per les Arts Gràfiques
Aguilers, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA
Telèfon 15524 - Apartat 896
Direcció telegràfica: DANIBES

GRAVATS TIPOGRÀFICS BADAL I CAMATS París, 201. Telèfon 74071

(c) Ministerio de Cultura 2006

EL MONUMENT A PI I MARGALL

Des d'ara la gran figura de l'egregi barceloní, que tindrà el seu altar al bell mig del Passeig de Gràcia, queda substreta a l'interès exclusiu de tot partit polític per haver-se incorporat eternalment en l'ànima immortal de Barcelona.

(Paraules de J. Roca i Roca, escrites l'any 1917.)

Si tots els barcelonins haguessin estat capaços de parlar com l'escriptor J. Roca i Roca, de venerable memòria, si en aquesta discussió no s'hi haguessin barrejat personalismes, no s'hauria promogut aquest escàndol al voltant d'un projecte de monument. Per part de les dretes no s'hauria intentat l'impossible: regatejar la glòria d'altri. I les esquerres no haurien acceptat el diàleg d'excellència entre Pi i Margall i l'indret on està decidit d'erigir-li un monument.

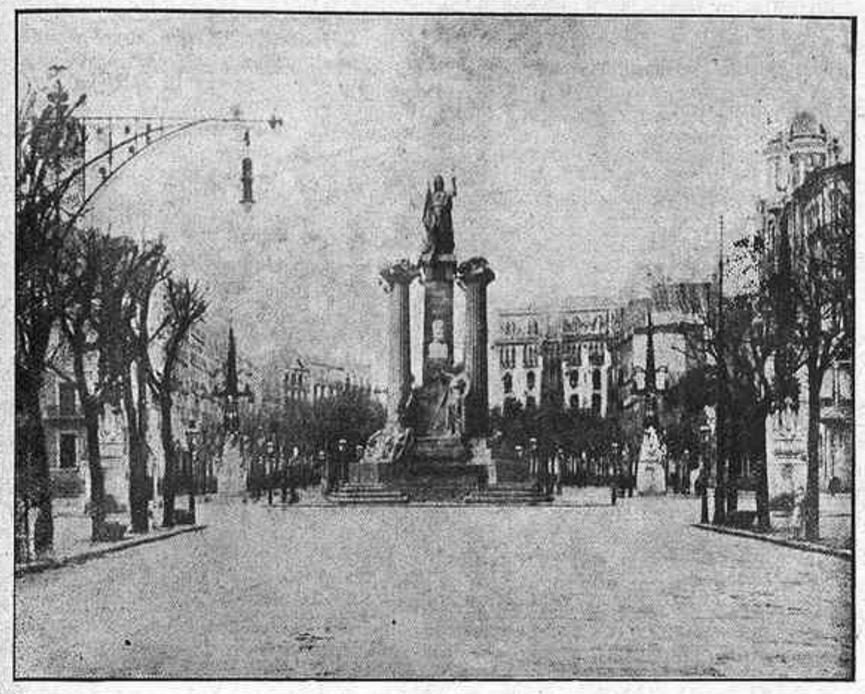

Una visió anticipada del monument al seu lloc

Reduït l'afer a les seves justes proporcions, total es tracta d'un petit projecte de monument. ¿Esteu segurs que la cridòria és digna d'aquest projecte? Qualsevol diria que reviuen a Barcelona les disputes dels florentins del segle XV, de les quals parla el Vasari, que esclataven cada vegada que es tractava de collocar una estàtua a la plaça de la Senyoria. Fixeu-vos-hi bé: ni el Passeig de Gràcia és la plaça de la Senyoria de Florència, ni el projecte de monument pot comparar-se amb el Perseu de Cellini, ni amb el David de Miquel Angel.

Però, encara que el Passeig de Gràcia no pugui comparar-se amb la plaça de la Senyoria, ens l'estimem tal com és i cal protegir-lo. Per conseqüent, si la cridòria no és digna del projecte, és digna del passeig i és digna de Pi i Margall, al qual tots voldríem dedicar un record molt pur.

Si parlem de l'afer en termes de conversa, haurem de convenir que ni la causa de la República ni la glòria de Pi i Margall necessiten el monument. El que necessita el monument és el prestigi intellectual dels republicans i la popularitat de la glòria de Pi i Margall necessiten el momular-ho: els que necessitem el monument som els barcelonins admiradors de Pi i Margall, que desitgem veure'l en el lloc més solemne de la ciutat. Doncs com que som nosaltres els que volem i necessitem el monument, ¿per què hem de perjudicar aquest desig nostre que imagina un monument pur, indiscutible? Figureu-vos que de transacció en transacció, més amunt o més avall, dediquem a Pi i Margall un monument que ja abans d'inaugurar-lo sabem que ha de molestar-nos cada vegada que hi passem per davant. Penseu si és decorós que cada vegada que els barcelonins i els forasters es riuran del monument, llur somriure mofeta hagi d'anar lligat amb el nom de Pi i Margall. Feu el favor de dirme si han prestat un gran servei a la glòria de Clavé i Pitarra els monuments que els hem dedicat, baluernes que s'han prestat a la caricatura de tothom.

* * *

Amb el bon desig de transigir i de conciliar-ho tot han estat suggerides diferents idees. Partint del fet indiscutible que el projecte no cap a la cruïlla del passeig de Gràcia perquè impossibilitaria el trànsit i ens obligaria a desplaçar el monument, ni al començament del jardí perquè el monument és més ample que el parterre, s'ha parlat de modificar-lo, sense pensar que un monument de pedra picada i bronze no és una obra de sastreria.

Resolta victoriosament l'objecció que el passeig de Sant Joan sigui indigne de Pi i Margall, perquè en aquesta avinguda hi ha el monument a Verdaguer, no queden resoltes altres raons, la primera que la ciutat vol que el monument sigui erigit al peu de l'avinguda d'Alfons XIII; i l'altra raó, la que arreu on poseu el projecte actual sempre farà fàstic, i el record d'En Pi no hi guanyarà res perquè sempre anirà associat amb el del mal gust d'una fantasia en pedra, estil sudamericà, culminació horrible de tots els monuments que hem enviat a l'Amèrica del Sud.

Només resta una solució prevista de molt temps i concretada per Carles Soldevila en un «Full de Dietari». Construir, *precisament a la cruïlla del passeig de Gràcia amb la Diagonal*, un obelisc. Un monument d'aquesta mena no faria cap nosa, donaria al lloc una majestat que ara no té, ni tindria amb el projecte d'En Blay, i no molestaria ningú. A la base de l'obelisc podria haverhi un medalló amb el retrat d'En Pi. L'obelisc, segurament podria tenir de vint a vint-i-cinc metres: podria ésser més alt que el projecte actual i dominar les dues avingudes. Els qui pugessin en cotxe el passeig de Gràcia i es dirigissin a l'avinguda d'Alfons XIII haurien de voltar l'obelisc. Penseu que l'obelisc ha estat la forma de monument més pura de l'antiguitat. La glòria dels Faraons era commemorada amb obeliscos, que després es varen disputar les grans ciutats d'Europa: un obelisc centra la plaça de la Concòrdia de París, i un altre obelisc centra la de Sant Pere de Roma. Es clar que l'obelisc que podem construir no tindrà el prestigi dels que foren erigits en memòria dels Faraons, però pot ésser tan noble de línies com qualsevol altre.

Contra aquest projecte m'han estat insinuades objeccions de molt poc pes. L'una és de caràcter sentimental i recorda que tota Espanya i l'Amèrica del Sud varen contribuir a les despeses d'execució del projecte actual. La llista publicada l'any 1917 acusa un percentatge molt poc important a favor de l'element no català. I encara que el total de la subscripció fes superior el percentatge foraster al nostre, n'hi hauria prou considerant que el projecte actual no pot anar al lloc on estava destinat i que cal defensar aquest lloc. La Dictadura no va vacillar tant.

Maqueta del monument, que en tamany definitiu té 20 metres d'altura i 16 d'amplada

L'altra objecció és de caràcter econòmic i pot contestar-se abans d'enunciar-la: cal pagar a l'escultor Blay el que se li degui, si és que aquesta formalitat no ha estat complerta. I si hi ha plet? — m'han dit. En Blay no s'hi atrevirà, i si ho fes perdria per la raó que han variat les circumstàncies de trànsit en aquell indret.

Ultima objecció: tot això val molts diners. Evidentment, però no tants com sembla: un obelisc val menys que un parell d'estàtues. I si l'Ajuntament no pot fer aquest sacrifici en honor d'un dels barcelonins més ilustres, és que som pobres de solemnitat.

L'alcalde, senyor Güell, si és un home de bon gust, hauria d'arbitrar aquest afer sobreposant-se als partidismes.

MANUEL BRUNET

mirant a fora

Lord Balfour

La carrera de Lord Balfour ha estat comparada a la de Gladstone. L'un i l'altre volgueren, a la caiguda del seu ministeri, retirar-se de la política. Però els «horrors búlgars» hi cridaren Gladstone de nou. Tenia llavors 63 anys. Balfour també en tenia 63 quan abandonà, en 1911, la direcció del partit conservador, però també, com Gladstone, havia de tornar a la política. Aquest la deixà, per defunció, als 83 anys; Lord Balfour en tenia 81 quan ha mort.

* * *

Quan Lord Balfour anà a Nova York, el seu guia li ensenyava tot engrescat el Woolworth Building, l'edifici més alt fins que ara fa poc el Chrysler Building ha batut el rècord.

— Es construït a prova de foc — digué el guia.

— Quina llàstima! — va fer Lord Balfour.

* * *

Lord Balfour era un home que vacillava sempre. Una vegada que va fer un discurs de vint minuts a la Conferència de la Pau, en havent acabat, Clemenceau li preguntà:

— Ja esteu llest? Però que aneu en favor o en contra?

Diuen que no va comprar una casa que era realment una ganga perquè tenia dues escales i no s'havia mai decidit per quina d'elles baixar.

* * *

En un debat parlamentari sobre la qüestió sionista, Lord Balfour parlà entusiasmat de la interessant experiència que es podia provocar a la Palestina.

— Però no sabeu — exclamà un adversari — que el dia que el poble escollit de Déu torni a casa seva, no serà gaire llunyà el judici final?

— Millor, això encara fa més interessant la seva tornada — va dir Lord Balfour.

Do de profecia

En 1918, el mariscal Foch establí a Sarcus, poblet de l'Oise, el seu quarter general. El mariscal anava tot sovint a missa, però no tenia gens de simpatia envers el rector i preferia oir la que deia un capellà mobilitzat que servia com infermer.

¿El mariscal Foch preveia que uns quants anys després, aquell rector havia de penjar els hàbits, tal com ha fet no fa gaire, s'ha casat i ha obert una taverna al mateix poble?

Magdalena

Entre els fanàtics que segueixen Gandhi en la seva peregrinació mistico-política a través de l'India predicant la resistència pacífica, és curiós de veure-hi una europea, tota vestida de blanc, de cabells negres i faccions dures, i que és una de les més entusiastes deixebles del cabdill. Aquesta dona és Miss Magdalena Slade, filla de l'almirall Edmund John Waerne Slade, ex-comandant de les forces navals britàniques a l'India.

Durant l'estada del seu pare en aquest país, Magdalena s'entretenia sempre a visitar els barris indígenes de Calcuta i Bombay.

— Aquesta pobra gent és tan desgraciada i miserable que és un deure d'humanitat ocupar-se'n — responia als seus pares estranyats de la seva afició.

Però les seves visites no eren exclusivament caritatives. Més d'un cop els agents de l'Intelligence Service havien avisat als seus pares que la noia assistia a reunions polítiques.

Quan l'almirall Slade, després de la guerra, passà a la reserva, tornà a Anglaterra. Magdalena tenia aleshores vint-i-cinc anys. Es dedicà amb passió a l'estudi de la filosofia i de les religions. El seu llibre de capçalera fou el Mahatma Gandhi *de Romain Rolland. Refusà obstinadament de casar-se, amb gran consternació del seu pare.*

— A la meva família — deia l'Almirall — tots els homes són oficials de l'exèrcit o de la marina, i totes les noies s'han casat amb oficials. Això que fa Magdalena és un afront a tots nosaltres.

Poc temps després, Slade era assabentat que la seva filla era en relacions amb els agents de Gandhi a Londres. Això li fou un cop mortal.

El seu pare mort, Magdalena reclamà la seva part d'herència i dient a la seva mare que el seu deure la cridava a l'India, s'embarcà.

Ara ja no es diu Magdalena Slade, sinó Mira Bai.

No fa gaire un repòrter anglès volgué interviuar-la. Per tota resposta va dir-li:

— Ja no penso en Europa ni en la civilització.

El favor més gran

Una història que corre per Itàlia:

Un dia Mussolini, molt aficionat a l'equitació, passejava pels afores de Roma, quan tot d'una se li va desbocar el cavall i el president italià va caure a un rec molt caudalós, on hauria mort ofegat si no s'hagués donat la casualitat de passar un pagès que el va agafar pel coll de l'americana i el va treure.

— Gràcies, perquè m'has salvat la vida — li va dir el caigut.

— No he fet altra cosa que complir amb el meu deure —, contestà, com en els exemples morals, el pagès.

— Demana'm el que vulguis.

— Què voleu que us demani? No us he de demanar res. Torneu a pujar a cavall i vigileu que no es repeteixi la caiguda.

— Però que no saps qui sóc? Sóc Mussolini.

— Ah caram, sou Mussolini? Oh, així sí que us he de demanar un favor.

— Demana, home, demana.

— No ho diguéssiu pas a ningú que us he tret del rec.

Aquest número ha estat passat per la censura

PEDRO SÁINZ RODRÍGUEZ

Pedro Sáinz Rodríguez ha parlat una altra vegada a Barcelona, a l'Ateneu. Sáinz Rodríguez és un dels intellectuals madrilenys que ha sabut condensar d'una manera més feliç la fórmula d'on ha de sortir la nova concòrdia hispànica, la veritable unitat nacional basada en l'amor dels pobles i no en el matrimoni de personatges. En la conferència de l'Ateneu, a més de la fórmula basada en les dues negacions famoses: «Els uns, no assimilisme, i els altres, no separatisme», el docte dissertant va estructurar el futur dret polític espanyol i en una subtil síntesi va trobar les bases històrico-filosòfiques de la discòrdia d'Espanya, país que que no tenia més finalitat que la religiosa, croada perenne contra el moro, i que, un cop sense moros, no va trobar altre finalitat que la de vetllar per la religió considerada, no com a relacions de l'home amb Déu, sinó com a mare de l'esperit absolut, intolerant, apolític, en suma. L'anàlisi del mal duu com a conseqüència la troballa del remei. Les malalties causades per la intolerància es curen amb la llibertat.

Sáinz Rodríguez visitant l'Ajuntament de Barcelona

El problema de Catalunya és un problema de llibertat. Aquesta afirmació cal que ens la fixem cor endins. Els uns i els altres. Cal esvair aquesta cabòria consistent a creure el problema nostre com una cosa de l'altre món, que depassa la intelligència humana i que només pot resoldre's amb el sentiment, el cop de geni, la fatalitat històrica, el sentit de la raça i altres receptes meravelloses molt en voga abans de la guerra gran i que van ajudar-la qui sap-lo. No; el que és nosaltres i els altres han de perseverar en la convicció novament i dificultosament adquirida darrerament. El problema de Catalunya i el d'Espanya es poden resoldre fàcilment: és qüestió només de cap clar.

Avui dia per Europa un criteri pacífic basat en la serena reflexió i la llum de la intelligència, contra els sentiments tenebrosos, violents i imprecisos, és acceptat arreu i cap persona de cultura no el discuteix, llevat d'una petita colla de supervivents del romanticisme guerrer i trobadoresc, representats per «L'Acció Francesa». Se'n diu l'esperit de Locarno. Des d'un cert temps ha penetrat dins d'Espanya. Les darreres persecucions contra la llibertat, com el vent que, sense adonar-se'n propaga les llavors, han servit per a implantar-lo i fer-lo crèixer definitivament entre nosaltres.

Europa coneix diplomàtics i polítics adherits a aquest moviment. Arístides Briand l'encarna d'una manera capital. Els diplomàtics, els negociadors, els polítics d'Espanya dintre l'hora actual que representen l'esperit de Locarno són els nostres intellectuals. Contra d'ells les agitacions dels utilitaris demagogs, que viuen de les discòrdies que atien, es van fonent com una boira al sol.

Aquest esperit de llibertat i d'intelligència ha estat representat llargament per Pedro Sáinz Rodríguez, redactor del manifest dels intellectuals castellans, pronunciant el discurs de l'àpat de la C. I. A. P. en temps de la dictadura. Organitzant l'edició d'obres catalanes traduïdes al castellà, brillantment encapçalada per *Ajo y Salobre*, versió deguda a R. Marquina, de la famosa novella de Josep Maria de Sagarra. Catalunya no pot deixar de mirar amb simpatia i confiança l'actuació d'aquest home ferma intelligència i de pura voluntat.

Creiem en l'amistat de Pedro Sáinz Rodríguez envers Catalunya, perquè ell és amic de la llibertat, i la llibertat a Espanya ara es diu Catalunya.

Catalunya no vol, ni pot voler mai de mai una solució ploguda de les estrelles, sinó de més amunt: d'allà on viu la justícia i la intelligència. Salud, Sáinz Rodríguez!

ROSSEND LLATES

L'ÚNICA EXPLICACIÓ POSSIBLE

Amb data 28 de desembre de 1928, es promulgà un decret establint les incompatibilitats dels ministres i altres funcionaris durant el període en què ocupen el càrrec i cinc anys després. El mateix decret establia l'obligació de denunciar les infraccions i les multes amb què aquestes serien castigades. Firmava el decret el llavors ministre d'Hisenda, Calvo Sotelo.

No fa gaire, el 21 del mes passat, l'Ilustre Collegi de Notaris de Barcelona, mitjançant el seu degà senyor Antoni Par i Tusquets, ha elevat al director general de Registres i Notariat una consulta preguntant si aquell decret ha estat derogat, puix que Calvo Sotelo actualment ocupa la presidència del consell d'administració del Banc Central, i ningú no coneix cap disposició deixant sense efecte aquell decret.

L'explicació és molt senzilla i segurament ja la té a punt En Calvo Sotelo. Ell pot ocupar tots el càrrecs que es vulgui en tota mena de bancs i altres establiments de crèdit perquè no ha estat mai ministre. Ell formava part d'una banda que ocupà el poder una temporada, i res més.

¡Sílaba por sílaba!

¡Así, con toda precisión y claridad tiene Vd. que pedir las tabletas de Cafiaspirina! No basta solicitar un „remedio cualquiera" contra dolores. Recuerde Vd. que la Cafiaspirina no sólo alivia sus dolores sino que posee la acción estimulante de la Cafeína.

En interés propio, preste Vd. la debida atención al nombre y a la marca registrada (Cruz Bayer).

ESTUFES - BRASERS - CUINES
Carbons PERMANYER
Clarís, 13. Telèf. 10723 - 52081. Barcelona

PA DE VIENA
ESTEVE RIERA

Feu fer els vostres gravats en la
UNIÓ DE FOTOGRAVADORS
CORTS, 481 : Telèfon 33421

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES LLETRES

ELS LLIBRES

JOSEP M.ª LÓPEZ PICÓ

Represa de la primera ofrena

(Op. XXIV)

...la teva set és, vida, la teva embriaguesa.

Aquest vers conté la clau de la interpretació de l'op. XXIV, la darrera obra de Josep Maria López Picó. Tot el llibre, de cap a cap, és un cant religiós a l'embriagament de set que és la nostra vida. Hom diria que està escrit per un Omar Kayyam ascètic, més pur, més fi, més vibrant que el desolat i concupiscent poeta persa, que vol tocar amb el front el no-res mentre els seus peus trepitgen la vida de la carn i les embriagueses dionisíaques.

Però el nostre poeta no creu en el no-res. Té set de Déu:

Hostilitat per una força humana
que m'és alhora llibertat i feix,
treball de corc o de llavor que grana
el meu misteri, Déu, ets tu mateix.

I aquesta set és la columna de la seva fe. Una fe asprament embriagada, encostellada en la soledat. El seu diàleg és el monòleg amb la soledat. Què és l'amor?

— Demanàvem servir i ens era escassa
la servitud d'amor que posa oblit
dament el pit com si deixés la traça
de ferides d'honor d'haver servit.

Però la creació, de tota manera, té la seva gràcia i, com a sensibilíssim poeta que és, López-Picó, en aquest llibre desolat i ple d'eixutor mística, troba sovint estrofes somrients, que són com les visions extàtiques d'aquesta embriaguesa de set que és l'existència. Per exemple, parlant de la dona, del cos de la dona:

Completa i terminal, pols de la terra
i joia de la forma treballada,
reposa en tu, com en secret de gerra,
el pensament que et crea altra vegada.

L'estrofa i el sonet sencer fan pensar en un oasi de graciosos gronxaments de palmeres assolellades o amb catifes d'ombra clapada de llum polsinosa, vora un pou feliç i desitjat, en mig de les argiles i roquissors d'un desert on l'home i Déu són tots dos sols i es parlen com en temps dels profetes.

Alè d'abril en rostre adolescent...
Roser vora la mar.

Aquí sentiu el murmuri d'aigua i el reflex de la lluna daurada i blava, damunt d'uns roserars mediterranis. L'epigrama passa com un oreig manyac, silenciós, però ple de sentit musical, que comana una dansa imperceptible a les tiges d'ungles roges i fines, coronades de rosadures epidèrmiques i verdors frescals...

Un llibre com *Represa de la primera ofrena* no pot ésser més que indicat quan es disposa del breu espai d'una nota bibliogràfica. Per altra banda, l'autor d'aquest lleuger comentari té publicant-se un estudi més detingut de la totalitat de l'obra lòpez-piconiana. Tot plegat l'obliga a ésser sumari en la glossa present, simple anotació marginal feta a llapis, recarca de remarques.

SEBASTIÀ SÀNCHEZ-JUAN

Cua de gall

Sinó que no estaria bé, i sense cap mena de dubte em deixaria perdre pàgines delicioses, jo em deturaria en una posició fora de la crítica, embadalit i boca-badat com un infant al bell començament del llibre, llegint i rellegint *Nadal*. La seva primera pàgina: escolteu quins versos.

Per la xemeneia sense fons
puja i baixa el misteri entre el Cel i els
[fogons.

Angels blancs! (Oh silenci en la fosca fu-
[mada!)
sonen orgues divines amb vellut de nevada.

El formatge i el pa, la mantega i el sucre:
llur blancor pastoril un gust blanc hi invo-
[lucra.

Aquesta nit imanta d'emoció d'aurora
les puntes sensitives de l'ànima que adora.

Hi haurà glaç al matí; el so vell d'una es-
[quella
encara tindrà son de la palla novella.

El guaita portarà dolçor de capa humida
i als ulls l'enterniment d'aquesta nit sen-
[tida.

Només un poeta dels grans pot produir un poema com aquest. És difícil decidir-se a pasar-lo per la tortura de l'anàlisi. Val més deixar-lo dintre de la categoria de les coses inefables.

Encara que el primer poema és el millor del llibre, la seva perfecció fa una mica d'ombra als següents, de manera que un Joubert, en incorporar-lo a la seva excèntrica biblioteca de llibres mutilats, n'hauria conservat tan solament el relligat i els fulls, nosaltres no hi perdrem res tirant avant la lectura: un veritable amant de la poesia n'hi trobarà per fer-li tota una vida feliç. Sànchez-Juan té un cert no sé què que falta als altres poetes de Catalunya.

ROSSEND LLATES

Perquè surtin bibliòfils

«Doneu-nos el superflu, que ja ens passarem del necessari», ha dit un paradoxista anglès. La civilització comporta una gran quantitat de superflu. Els esperits simplistes que volen desempallegar-se de superfluïtats obliden que els salvatges hi són encara més aficionats que els civilitzats, sinó que, pobrets, no poden satisfer aquesta afició tant com voldrien.

Doncs bé, la bibliografia és una d'aquestes delicioses superfluïtats; poc o molt ha existit sempre, però avui dia ha pres una volada que en altres països es pot comparar a la que han pres altres superfluïtats col·leccionístiques.

Diem en altres països perquè a casa nostra la bibliofília no frueix encara del conreu que li caldria. Els bibliòfils que senten aquell amor gairebé físic dels llibres, que és la primera condició, són pocs. La segona condició és la d'entendre en la matèria; i persones que la posseeixen encara n'hi ha menys. Però ja passaríem amb aquest reduït nombre de persones amb la segona condició, si augmentés el de les de la primera. Serà un dels tants favors a treure de l'esnobisme, fer entrar el llibre de luxe entre els objectes la possessió dels quals dóna to, com els objectes d'art antic i modern. Però, tot i haver-se dit abans que mentre creixés l'afició als bells llibres passaríem per la poca preparació dels nous bibliòfils, cuitem a limitar l'abast d'una dita tan poc afinada. El gust va indissolublement lligat amb la tècnica, encara que no tot el que és tècnicament perfecte hagi d'ésser per això necessàriament de bon gust. Si res no pot ésser estimat si abans no és conegut, per crear un públic amant dels bells llibres cal indispensablement proveir-lo dels coneixements més indispensables, i aquests, dirigint-se a no iniciats, no han pas d'estendre's en deu volums bastant grandets com el dels *Coneixements indispensables a un bibliòfil*, de Rouveyre.

Sabem que a Barcelona es prepara una campanya bibliofílica. Un editor, que és alhora un gran col·leccionista de les produccions més reeixides del llibre, sobretot modern, llançarà aviat una sèrie de llibres que tot ens fa esperançar que respondran al gust més exigent. Podria també ocórrer — però això encara es troba en estat d'avantprojecte — que algú altre intentés una altra empresa per l'estil.

No cal dir que tant l'una iniciativa com l'altra són mereixedores de la sol·licitud més extremada. No cal dir que s'ha de fer estendre la convicció que no pot haver-hi casa de senyors sense una biblioteca de senyors, i, més pragmàticament, que comprar bons llibres, com comprar bones obres d'art, és sempre un bon negoci. Ara que per comprar bons llibres, dels suceptibles de pujar de preu amb el temps, cal entendre-hi. (Això a part que es posi de moda i es jutgi de bon to, com en realitat ho és, tenir bons llibres.)

Ara bé, potser algú preguntarà com es fa per entendre en bells llibres i saber-los apreciar. Però respondre a aquesta pregunta és una mica més llarg i provarem d'indicar el camí un altre dia.

J. C.

Mentre arriba el dia de la concòrdia
Estat Espanyol, S. A.
us dóna la fórmula del catalanisme actiu
Llegiu demà, divendres, aquest llibre de M. Rubió Tudurí i N. Mart
Antoni López, Rambla del Mig, Llibrer

Tractat de la Polèmica

La polèmica és a la vegada una ciència i un art. Per tal de convèncer-se'n n'hi ha prou amb obrir uns quants diaris, polítics de preferència, o literaris, i veure que rars són els escriptors que mereixen veritablement el títol de «polemistes» amb tot el que aquesta paraula, carregada de la seva significació etimològica: «combat», comporta de coratge, d'audàcia, d'intel·ligència i de talent. No és polemista qui vol, i no crec pas que hom s'hi torni: calen aptituds innates, el gust del risc, l'afecció a coses oblidades tals com la veritat, la justícia, un vell fons de caràcter rabiüt i la intolerable habitud de dir el que es pensa per desagradable que aquesta revelació pugui ésser per a alguns. Amb això encara no n'hi ha prou per fer un gran polemista: afegim-hi un estil puixant i clar, el do de la imatge i de l'epítet, el nervi fiblant d'una prosa ràpida i dura, la frase que tira dret, el tret que mossega. Hi ha un geni de la polèmica, que completa els dons del talent i les adquisicions de la tècnica, com hi ha un geni de la novel·la o de l'epopeia.

M'adono que tot provant de definir els caràcters del polemista tipus, o per dir millor del polemista de geni, acabo de fer el retrat de Léon Daudet. Sé que aquest retrat és incomplet, i que caldria afegir-hi força trets per explicar el novel·lista vigorós, el brillant assagista, el savi, el memorialista... però em limitaré ací a Léon Daudet polemista, tant més que el seu recent llibre, consagrat als mestres de la polèmica, ens hi invita.

En una obra precedent titulada *Flambeaux*, Léon Daudet havia reunit alguns assaigs sobre Rabelais, Montaigne, Victor Hugo, Baudelaire. En aquest, abandonant les antorxes per les *Flammes*, aborda el terreny polèmic estudiant Proudhon, el Victor Hugo dels *Châtiments*, Rochefort, Vallès, Léon Bloy. En aquests assaigs, Léon Daudet es mostra crític brillant i profund, però el capítol d'aquest llibre que trobo més curiós i significatiu és aquell en el qual analitza els caràcters de la polèmica. L'autor ha compost així en algunes pàgines tota una *Art Polèmica* d'una extrema importància. Aquest tractat és tant més important que l'autor és incontestablement un dels polemistes més vigorosos i més traçuts del nostre temps; així s'afegeix al plaer que experimentem sempre a llegir-lo, aquell profit inigualable que no es rep sinó quan un mestre parla del seu art. I quin mestre polemista no és Léon Daudet! Llegiu els seus articles quotidians, els seus records, les seves novel·les, les seves obres científiques o polítiques; és el polemista el qui ens enlluerna sempre amb la seva vèrbola espontània i saborosa, els seus entusiasmes i els seus odis. Vivint en una època en què les ànimes capaces d'exaltar-se en pro o en contra es fan cada vegada més rares, ens meravellem de veure la tenacitat amb què aquest lluitador combat i el grau de perfecció a què ha portat aquest art.

Hi ha ben pocs dominis dels quals la polèmica sigui absent. Ella torba la pau dels «templa serena», introdueix el seu esperit batallador en tots els dominis: Léon Daudet ha romput tantes llances en el camp clos de la ciència com sobre l'arena política o literària. En efecte, diu ell, «la polèmica és molt més barrejada a les operacions de l'esperit del que es creu generalment. Això es veu sobretot en el domini filosòfic i científic, també estètic (música i pintura), on tot nou punt de vista aixeca tot seguit un torrent de còleres, de protestes, d'atacs vehements». Perquè hi ha polèmica així que una idea és defensada o atacada apassionadament, amb el desig i la convicció ferma d'arribar al seu triomf o a la seva ruïna. Hi ha polèmica així que se surt d'aquesta mitja indiferència que s'expressa en el blasme tímid o en l'aprovació tèbia. O, com diu Léon Daudet, «en suma, tot el que no és estancat, ni beat, ni glevat, ni acadèmic, té més o menys a veure amb l'esperit de polèmica, amb l'esperit de lluita, i de vida, doncs».

Em fa content de veure l'autor de *Flammes* com aporta a l'apuig de la seva opinió l'autoritat d'un gran català massa poc conegut encara a França, i que no obstant representa en la història de les idees un moment prodigiosament important; vull dir Balmes. Són massa rars a França els que saben apreciar i admirar l'autor d'*El Criteri*, i estic content de compartir aquesta admiració amb Daudet. Aquest cita força oportunament la remarca de Balmes, en la qual declara que no s'ha fet res contra les idees si no s'ha demolit prèviament les persones que carretegen les dites idees. És la raó per la qual tota polèmica acaba per cristal·litzar-se entorn de certs noms; àdhuc quan hom es creu trobar-se davant baralles de persones, són debats d'idees els que en realitat es dissimulen darrera les individualitats dels adversaris.

Entre els consells més preciosos donats per Léon Daudet a l'aprenent de polemista, n'hi ha que concerneixen la tècnica, d'altres a l'art. N'hi ha per últim que són simples avisos pràctics, sobretot els que concerneixen els mitjans a pendre per salvaguardar la independència necessària. Escolteu, per exemple, aquests:

«El polemista ha de restringir les seves relacions, a fi de salvaguardar la seva independència absoluta. No ha d'acceptar cap sopar amb persones que no coneix, o d'una opinió contrària a les seves. L'interès de les seves campanyes toca ací el de la seva higiene. No ha de desitjar — això és essencial — ni l'Acadèmia, ni cap condecoració, ni el menor somriure del món oficial. No ha de sol·licitar cap opinió ni cap consell de ningú. No s'ha de deixar influenciar. Només a aquest preu guardarà el *tonus* i l'abrivada indispensables a aquest gènere de combat. Com a compensació a aquestes manques de guanys, tindrà aquest bé inefable, celest: la llibertat d'expressar-se. Com qui no diu res!»

Quan ha comprat al preu d'aquests renunciaments la independència absoluta que li és necessària, el polemista pot atacar sense por els homes o les idees que jutja perillosos a la causa que defensa. Encara cal aportar a aquests atacs una certa mesura. Una polèmica orba i de partit pres falla o sobrepassa la finalitat que volia atènyer, i ni la còlera ni l'entusiasme no han de privar l'escriptor de la seva lucidesa. Tot atac de mala fe, groller o exagerat, fa perdre eficàcia. Com diu justíssimament Léon Daudet: «Per regla general, el que és excessiu és insignificant; i un polemista quan rebenta un adversari, ha de reservar-li sempre una petita qualitat en un recó, puix que dissortadamnet és rar que hom se les hegui amb un poca-vergonya acabat, doblat a més a més d'un cred acabat. Àdhuc vehementíssima, la polèmica pot ésser matisada.»

Prengui's per exemple l'obra de Saint-Simon. El caràcter agressiu i violent de la seva crítica s'embolica amb una forma perfecta, amb una elegància d'esperit, amb una aristocràcia, que àdhuc en la invectiva guarda un gran aire de noblesa i de distinció. Saint-Simon és el tipus més perfecte d'aquests historiadors polemistes que admira

LEON DAUDET

Léon Daudet i entre els quals arrenglera Macaulay, Michelet, Carlyle, «animats de cap a peus per la polèmica, la qual n'és, per dir-ho així, fumejant».

Quant a Saint-Simon, és, diu, «el més gran dels nostres annalistes, i potser dels annalistes de tots els temps, igualment que un polemista genial». És impossible de compendre les passions i els herois de Racine si no s'ha llegit Saint-Simon. En fi, Léon Daudet em sembla haver-me explicat d'una manera originalíssima i exactíssima la polèmica del memorialista que ha fet un tan gran carnatge a la cort de Lluís XIV, quan l'acosta als grans predicadors d'aquella època. La remarca és molt enginyosa i dóna a reflexionar. Això el condueix d'altra banda a subratllar el costat polemista que hi ha en l'obra d'un gran memorialista modern, que es pot relligar sota molts aspectes a la nissaga de Saint-Simon: Marcel Proust. M'agradaria que un dia desenrotllés aquest punt de vista que certament ens donaria una interpretació força saborosa d'*A la recherche du temps perdu*.

Dels sis polemistes que estudia en *Flammes*, Proudhon és el gran teòric de la revolució social, Vallès el revoltat de l'ordre sentimental, Rochefort el polemista aristòcrata i demagog, Léon Bloy conduí la polèmica als confins de la mística. Quant a Clemenceau, ja es coneix la seva acció i la seva vida.

Remarquem que aquests són tots prosadors, car la polèmica és essencialment matèria de prosa. «La polèmica, diu Daudet, és l'alcohol de la prosa.» I aquesta indicació és força justa: es remarca que en les èpoques en què la prosa es pansia, ha bastat sovint un polemista per tornar-li tot el seu vigor, tot el seu mordent. Al costat, doncs, d'aquests cinc prosistes, només fa excepció per un poeta, el Victor Hugo del *Châtiments*, «pamflet en vers d'una gran esplendor inigualada», que recorda un altre poeta gran polemista, Agrippa d'Aubigné.

Estudiant aquestes sis figures, Léon Daudet ha esbossat un tractat teòric i pràctic de la polèmica, que és molt nou i ple d'interès. ¿Em permetrà de desitjar veure'l desenrotllar aquesta qüestió que ell coneix millor que ningú? El seu talent i el seu temperament de polemista el designen per arrodonir aquest examen. Què no ens diria, en efecte, de la virtut polèmica de Nietzsche, a la qual s'acontenta de fer un breu al·lusió i sobre la qual voldria veure'l entretenir-se més de temps. Ha traçat en algunes ratlles un retrat de l'autor de *Zaratustra* que és d'un magnífic vigor i ens permet d'imaginar el que seria el llibre sobre Nietzsche que reclamo. Heus ací aquest retrat, molt característic de l'estil de Léon Daudet: «No sabria millor comparar-lo que a un duelista de gran envergadura que tan aviat ataca els problemes essencials i insolubles de la vida i de l'esperit, amb una impetuositat recargolada... i tan aviat recula, o trenca, sense que es pugui discernir el motiu d'aquesta reculada, o prudència passatgera. El seu esperit és ací heroic i flamejant, allà intimidat i gairebé pànic. Fa una incursió en l'ultramodern i una retirada sobtada en la trepa. En això s'emparenta a Proudhon, que, amb un enervament menor, per tal com és més sà, es lliura també a uns vaivens entre el respecte de la burgesia i l'amor del poble obrer.»

En aquest llibre sobre la polèmica, Léon Daudet es mostra una vegada més, polemista, de vasta envergadura i de gran talent.

MARCEL BRION

NOTA. — *Flambeaux* i *Flammes* han aparegut a les Edicions Bernard Grasset.

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
GUANTS PELL
Extens assortit
Jaume I, 11
Telèf. 11655

VARIETATS

Cercles d'intel·lectuals

André Billy, que va venir a Barcelona, invitat pel Conferentia Club, a parlar-nos de Guillaume Apollinaire, i que és l'autor d'aquell *Apollinaire vivant* que figura a totes les biblioteques dels admiradors del poeta dels *Alcools* i dels *Calligrames*, parla, al darrer número dels *Annales*, de si seria possible, a París, un cercle com l'Ateneu Barcelonès. La primera part de l'article, que és la que ens interessa, fa:

«He visitat l'altra setmana, l'Ateneu de Barcelona, que, m'han dit, no cedeix en res al de Madrid. Paul Valéry, Jules Romains hi han donat conferències i força d'altres escriptors francesos hi han passat abans que jo; no pretenc doncs haver descobert aquest magnífic cercle on una biblioteca de més de seixanta mil volums, una sala de festes, un restaurant, sales de joc, de treball, de gimnàsia, i cent altres comoditats diverses són posades a la disposició del intel·lectuals, escriptors, periodistes, artistes, enginyers, metges, etc. Una impressió de confort, de tranquil·litat, de benestar i de disciplina es desprèn de l'espectacle ofert per aquest immens rusc el menor detall del qual revela un sentit tot americà de la vida pràctica i de les comoditats degudes als treballadors de l'esperit. Com tots el meus compatriotes que m'han precedit a l'Ateneu, he sentit una mica de vergonya pensant que nosaltres no tenim res de semblant a París, i m'he preguntat per què. ¿Per què, en la ciutat que tot el món considera justament com la seva capital intel·lectual i artística, els intel·lectuals i els artistes no tenen un cercle? ¿Per què no en tenen uns quants, que serien uns llocs de treball i de repòs favorables a l'estudi i a la conversa, i on podríem acollir els nostres amics de l'estranger amb les atencions de què són tan pròdigs quan som nosaltres els qui anem a casa seva?»

Una clau de l'«Ulisses»

Stuart Gilbert i Auguste Morel són els traductors francesos de l'*Ulisses* de Joyce, sota la revisió de Valéry Larbaud i la supervisió de l'autor. Ja quan aparegué la traducció, l'estiu de l'any passat, Stuart Gilbert donà, a la *N. R. F.*, un article en el qual remarcava el parallelisme entre l'*Ulisses* de Joyce i l'*Odissea* d'Homer. Ara, té a punt de publicar a la casa Faber & Faber, de Londres, un estudi complet de l'obra de l'autor irlandès, *James Joyce's Ulysses, a Study*, un fragment de la qual ha publicat a la *Revue de Genève* del mes passat.

El bosc de Virgili

Si hem de creure la llista de commemoracions que dóna la *Nuova Antologia*, cap país no deixarà passar per alt el bimil·lenari de Virgili.

Una de les commemoracions més curioses és la de Màntua, la ciutat natal del poeta. Per iniciativa del director del *Popolo d'Itàlia*, que és el propi germà de Mussolini, ha estat plantat un bosc de cinc hectàrees als voltants d'aquella ciutat. En aquest bosc figuren totes les plantes esmentades en les *Geòrgiques*.

D'altres poetes tingueren el seu arbre — el llorer de Mossèn Cinto, per exemple —; Virgili haurà hagut d'esperar-se vint segles, però tindrà tot un bosc.

La novel·la i el relat

Ch. de Saint-Cyr sosté que novel·la, conte i relat no són pas sinònims. «El relat ha d'ésser un relat. Hi ha l'obligació, doncs, de no afeixugar-lo amb consideracions que li són estranyes. El relat només suporta el que li és indispensable. ¿Hi ha algú que explicant es diverteixi amb digressions psicològiques? Si ho provés, perdria l'atenció dels seus oients. D'altra banda, el que us parla és conegut vostre, i per tant certes explicacions no tenen cap utilitat.»

S'acaba de posar a la venda
REVISIÓ DE VALORS DEL SEGLE XIX
(i quatre assaigs més)
Ptes. 4 ● Per PERE COROMINES
Administració i venda:
LLIBRERIA CATALÓNIA
Plaça Catalunya, 17 - Telèf n 12-56. - Barcelona

● Plaers...
en trobarà mil
prenent el deliciós
cocktail d'ous
Ponx PERLA
Únic Aristocràtic Suprem
Demani'l en bars, restaurants i tendes de comestibles. — A l'engròs: ALEMÁN Y C.ª, telèfon 33148.
● La seva elaboració no admet cap negligència higiènica.

(c) Ministerio de Cultura 2006

I EL TEATRE

LES ESTRENES

L'home que s'havia de morir, farsa fulletinesca en cinc actes, de JOSEP MARIA PLANES, al Teatre Novetats

Es la primera vegada que el nostre company Josep Maria Planes apareix en aquestes pàgines com autor teatral. I no cal esperit geomètric ni esperit de finesa per suposar que els lectors inefablement suspicaços voldran veure en aquest fet tan senzill un motiu de predisposició a una cordialitat illimitada. Però no hi ha comentarista sense obra per comentar. I quan l'obra d'un autor pren cos dalt l'escenari, podríem dir que se li desprèn de les mans per tal com en prenen possessió tots els espectadors. I el comentarista de teatre no és sinó un d'aquests centenars d'espectadors al qual és permès d'expressar per escrit la seva opinió. Per aquest motiu les funcions de crític o comentarista constitueixen un plaer dels déus. I són un plaer dels déus perquè si bé ha estat concedit que són més o menys pràcticament innòcues, en canvi no es realitzen mai al marge d'una completa impunitat. Déu lliuri, doncs, el comentarista de caure en la inefable suspicàcia dels lectors, i vulgui donar-li el do de la justa objectivitat.

Hi ha dues maneres, en dibuix, de transplantar al paper una fesomia: seguir les sinuositats de la línia i els matisos de color sense deformar-los o accentuar-los massa, o bé forçar els trets característics d'una manera dura. En el primer cas tenim el retrat i en el segon cas la caricatura.

Hi ha dues maneres de transplantar a l'escena la comicitat d'alguns fets de cada dia. Uns autors procuren de no elevar el to, de seguir en els moviments dels personatges la marxa lenta, sinuosa, matisada, que és, generalment, la marxa de l'existència de l'home mitjà. Els altres accentuen els trets, deformen la vida ordinària dels personatges, forcen els caràcters, d'una manera dura, alguna vegada ferotgement.

(Però ens cal remarcar, de passada, que els autors que classificaríem entre els primers no es limiten a una transcripció fidel del terme mitjà de la vida de les persones sinó que, tot procurant no accentuar-lo massa, l'estilitzen i deformen. La supressió completa d'aquesta estilització equivaldria a suprimir l'art. En el teatre, com en la novella, parlem de personatges i no diem mai persones quan ens referim a la gent que hi passa. I és que l'art — l'estilització, la deformació, més o menys accentuades — converteixen una persona de la vida humana en un personatge de novella o de teatre, sense deixar d'ésser, naturalment, una persona de la vida humana.)

Josep Maria Planes, amb *L'home que s'havia de morir,* ens ha pintat allò que en la vida quotidiana contemporània se li oferia als ulls i a la intelligència de còmicament humà. I ens ha donat una visió no primàriament fotogràfica, sinó fortament caricaturesca. Ha accentuat els trets, ha forçat els caràcters, ha furgat gairebé ferotgement dintre els personatges, ha deformat la vida ordinària amb mà potent per tal d'extreure'n tot el suc i el color més densament grotescos que, en el fons del fons, trobaríem sempre en moltes accions humanes.

Josep Maria Planes diríem que ha girat del revés la mitja d'un drama familiar contemporani. Precisant més, diríem que ha girat del revés un melodrama d'èxit en qualsevol teatre del Paral·lel. D'una acció terriblement susceptible de posar al punt dolç les llàgrimes femenines, n'ha fet una caricatura tan còmica que fa brollar les llàgrimes del riure. I veieu? Això que passa amb les llàgrimes — que tant poden ésser madurades pel riure com pel plorar — passa amb la vida dels homes. No és pas, naturalment, que hi hagi dues menes de llàgrimes: les del riure de diversa composició que les del plorar. En la vida una mateixa acció pot ésser còmica i emotiva al mateix temps. La vida és una barreja de plaer i de dolor, de comicitat i de dramatisme, de comicisme dramàtic i de dramatisme còmic. Hi ha qui en veu la part còmica i hi ha qui en veu la part dramàtica. Més encara: per uns és còmic allò que per als altres és dramàtic i al revés. A la barreja d'elements de contemplació cal afegir la barreja d'elements contemplatius. Un exemple que ilustra meravellosament aquestes disquisicions sobre la barreja còmico-dramàtica de la vida humana és *Le Cocu magnifique* de Fernand Crommelynck.

Decididament, doncs, la vida és des d'aquest punt de vista una farsa. Probablement ha estat després de seguir un camí semblant al que nosaltres hem fet per arribar a la demostració que la vida humana és una farsa, que Josep Maria Planes—com Crommelynck i d'altres — ha subtitulat de farsa *L'home que s'havia de morir.* Nosaltres trobem just aquest subtítol. Perquè si bé sembla ociós mantenir el nom de farsa en un fragment de vida transportat a l'escena, l'àmplia deformació de la vida ordinària en el sentit d'intensa accentuació dels trets característics, ho justifiquen. Ara, si volguéssim demostrar que la vida humana a més de farsa és fulletinesca, potser en faríem un gra massa.

L'humor a què els nostres autors còmics ens tenen avesats, provoca en l'espectador un riure gras.

Josep Maria Planes, amb *L'home que s'havia de morir,* trenca resoltament amb aquesta tradició i inaugura a casa nostra un teatre còmic fins ara inèdit.

L'home que s'havia de morir pertany a aquella mena d'obres durant la visió de les quals diríeu que no sabeu si els personatges parlen d'aquella manera graciosíssima perquè es troben en situacions graciosíssimes, o si es troben en aquestes situacions per-

JOSEP MARIA PLANES

què no pot passar d'altra manera en una gent que parla d'una manera tan graciosíssima.

L'humor de *L'home que s'havia de morir* no és fet a base de simples acudits que pengen d'un grup de frases com la definició final es desprèn d'un sillogisme. Els personatges de *L'home que s'havia de morir* no fan acudits; tots ells són un acudit. Parlen sempre, instintivament, de les coses que els volten des d'un punt de vista còmic o grotesc per l'espectador, natural per a ells; les deformen, adaptant-les constantment a la seva manera d'ésser i de moure's. En fan matèria de la seva pròpia matèria; els objectes prenen el color del subjecte que els contempla.

Una bona part de l'humor de *L'home que s'havia de morir* és una resultant de la inexistència de xoc de contrastos entre els personatges que s'hi mouen. Remarquem que tots, del primer a l'últim, són uns perfectes brètols. I és interessant de remarcar, de passada, que els espectadors més primmirats en aquestes qüestions no troben motiu d'escàndol. És una conseqüència d'aquesta falta de contrast, d'un punt de comparació. Déu nos en guard que l'autor hagués tingut la pensada de barrejar-hi un personatge honrat. No obstant, no serien més ni menys brètols, ni farien menys gràcia.

L'home que s'havia de morir perd interès en començar el quart acte — dels actes en diríem quadros si els entreactes massa llargs no ens desmentissin. I no és que els dos últims actes siguin inferiors als altres. Tenen les mateixes característiques i algunes de les escenes més intensament còmiques de l'obra. El que passa és això: d'una banda, l'accentuació caricaturesca dels personatges ha arribat al límit i l'espectador ja no els segueix tan vivament interessat; d'altra banda, s'inicia el desenllaç de la comèdia i l'espectador no el preveu d'un interès més viu.

La companyia del Teatre Novetats juga l'obra bé, però amb una certa lentitud i inseguretat. Això fa que, en certs moments, els actors no subratllin algunes frases i el públic no les assimila. Sobresurten la senyora Morera i el senyor Aymerich. La presentació, discreta.

RAMON PEI

Teatre Català ROMEA
Companyia VILA-DAVÍ

Ultima setmana de l'excels poema

La Dolorosa

Diumenge, tarda i nit, última funció de la temporada d'hivern.

Diada Gassol

Demaneu programes de la festa.

Dissabte de Glòria
EL CARRER

Teatre Català Novetats
COMPANYIA CATALANA
Direcció: C. Capdevila

Avui, tarda, Espectacles per a infants. Reposició de la rondalla d'espectacle de Josep M. Folch i Torres

El secret de la capsa d'or
o La rateta que escombrava l'escaleta

Nit, Tertúlia Catalanista. El nou gran èxit còmic d'En Josep M. Planes

L'home que s'havia de morir

Es despatxa a comptaduria.

Disabte de Glòria:
EL CAS DEL SENYOR PALAU
del poeta Josep M. de Sagarra.

COSIMA WAGNER

La voluntat, diu Novalis, pot arribar a esdevenir màgica, és a dir, creadora de miracles. Goethe i Nietzsche ho ratifiquen. I ho confirmen, per si dubtéssim, les vides dels artistes i, sobretot, les dels sants. Les coses i els homes es donen al desig perllongat quan aquest assoleix una força, afluexen dòcilment al comanament imperiós del geni. La vida de Ricard Wagner és, en aquest respecte, d'una significació decisiva. Corba perfecta, plena de sentit. Quan arriba l'hora plena de la creació, aquell solitari suspecte de Zürich, malconegut i befat de tothom, no vacilla a demanar, a exigir, tot allò que li cal, amb el seu dret d'artista. Vol amics i protectors que el comprenguin, que l'ajudin. I, obedients a la seva voluntat, uns quants esperits selectes s'apleguen al seu entorn. Ve Franz Liszt, que el cobreix de la seva devoció, l'alleuja amb els seus cabals, l'introdueix pertot amb el seu prestigi. Ve Lluís II, que li assegura el recés tranquil necessari a l'eclosió de l'obra. Ve, sobretot, Cosima. I d'aquests tres servents del Sant Gral de la poesia que feren possible la realització d'un somni, l'erecció, sobre el pujol sagrat de Bayreuth, del Teatre Ideal, és justament aquesta darrera, la noble dama que ara ha finat a l'avançada edat de 93 anys, la que més serveis ha fet a la causa que un dia va aplegar-los. Al costat d'ella, totes les figures — i són moltes i molt grans — que es creuaren en el camí de Wagner resulten episòdiques. Només ella va lligada des dels primers moments a l'obra de Bayreuth i, obrera eficaç en l'hora de l'ascensió i testimoni el més pròxim de les hores de triomf de l'epopeia wagneriana, ha pogut, durarà 43 anys, ésser l'única servadora fidel del seu mestratge, a fi que l'obra arrelés i llevés fruit.

* * *

Aquesta dona extraordinària, la mort de la qual fa definitivament històric un dels períodes artístics més importants de la humanitat, nasqué el dia de Nadal de l'any 1837 a la Villa Melzi, a Bellagio, vora el llac de Como, dels amors de Franz Liszt i la Comtessa d'Agoult. «Quan escrigueu la història de dos amants feliços situeu-los vora el llac de Como», escrivia per aquell temps Liszt a Lluís de Ronchaud. És en recordança de la joia gustada a la riba del llac meravellós que la nena es digué Cosima. El pare, a més del foc de l'art, sentia la febre de l'aventura. Tota l'Europa li era saló per a esbalair amb les seves prodigioses execucions. Totes les dames terreny abonat per a la seva arrogància. Fou la mare, doncs, qui, amb dues filles illegítimes, hagué d'afrontar, sola, la severitat d'una societat que aviat, però, es rendí a la seva simpatia i al seu talent. I no eren passats gaires anys que el saló de la Comtessa d'Agoult, que havia ilustrat el pseudònim de Daniel Stern, reunia les més egrègies personalitats literàries de l'època. És en aquest saló que Cosima serví el te a Lamartine, Sainte-Beuve, Heine, Vigny, Lamennais, Mickiewicz, George Sand, en vetllades memorables que amava d'evocar en les seves velleses. És en aquest ambient de refinada cultura que adquirí aquell gust literari tan segur.

A vint anys, Cosima és una dona silenciosa, audaç, altiva, d'una cultura completíssima, d'una rara sensibilitat, d'una secreta energia. És aleshores que, sota els auspicis de la marxa del *Tannhäuser,* es casa amb el seu professor de piano, el director d'orquestra Hans de Bülow, guanyat, com Liszt, a la causa wagneriana. Ells dos són els primers apòstols d'una fe que no tardarà a abrandar el món. Cosima, ja simpatitzant també, pel seu casament amb Bülow entra de ple a formar part d'aquella religió artística. I deu anys més tard, conscient de la seva vàlua i convençuda pel contacte amb l'heroi greu i pur que defensa contra tot i contra tothom la revolucionària integritat del seu pensament, que pot esdevenir la companya ideal que aquest demana a Liszt, desafia l'escàndol i fa el pas decisiu; abandona la llar de Bülow i se'n va a la de Wagner. A la de l'home, segons frase de Matilde Wessendonk, «sense pau ni joia». A la d'aquell home al qual dirà sempre més «Mestre». Ella té 30 anys. Ell 55. No és un impuls irreflexiu. És un acte meditat que ha d'influir enormement en l'acceleració del triomf de la causa. ¿No ha dit Goethe: «Viure resoltament en la integritat, en la plenitud, en la bellesa»? És per això que, ja des del primer dia, escriu en el diari íntim que destina als seus fills, aquestes línies de justificació: «L'únic amic, l'esperit protector de la meva ànima, aquell en el qual viuen tota noblesa i tota veritat, estava sol, abandonat, sense joia, sense amic. Aleshores li he cridat: Jo vinc a tu i vull trobar la meva suprema i santa felicitat ajudant-te a suportar la vida...» Confessió ardent en la qual sembla percebre's un eco del cant apassionat d'Isolda!

Wagner, persuadit que els seus amics acabaran per acceptar el fet consumat, s'abandona a l'atmosfera d'ideal que entrava amb Cosima i es lliura a la composició amb una energia nova. De les vuit del matí a les cinc de la tarda treballa, cada dia, en *L'Anell del Nibelung.* Fou en aquesta solitud animada de riures, en el poètic encís d'aquesta intimitat, en mig de la gran calma de la natura, que Wagner produí aquella meravella de sensibilitat que es diu *Siegfried-Idyll,* dedicat a Cosima. Fou en aquest Triebschen idíllic, regit per l'amor, pel tacte, pel seny, per la intelligència d'aquella dona remarcable, que el Nietzsche de 25 anys, jove professor de filologia a Basilea, vingué providencialment a trobar-los. És de les converses amb aquesta parella extraordinària que nasqué la primera i la millor (Höffding) obra de Nietzsche, *L'origen de la tragèdia,* que dedicà a Wagner. És el Wagner de Triebschen, en la plenitud de sa puixança, que li fa exclamar que «Schopenhauer i Goethe, Píndar i Esquil són vivents, encara». És l'esperit d'aquest home «d'un idealisme tan absolut, d'una tan profunda i emocionant humanitat, que vora seu em sento com vora la divinitat», que inspirarà, anys més tard, la segona, en categoria, de les obres de Nietzsche, *Ricard Wagner a Bayreuth.* Quant a Cosima, «d'única dona de gran estil que jo hagi conegut» (Nietzsche), posa a les mans del jove filòsof les obres de Montaigne i de Stendhal, decantant el seu esperit cap aquell «Gai Saber» que havia d'esdevenir-li tan car, i rep d'ell, a manera d'homenatge, una fantasia musical sobre la nit de fi d'any. Són tres anys de festa espiritual, plens, per a Nietzsche, «dels millors dies de la meva vida», de «dies de confiança, de joia, d'instants sublims..., de profunds esguards». Cosima escolta les seves idees, els seus projectes, llegeix els seus manuscrits l'estimula, l'aconsella... Molts anys després, separat ja del wagnerisme, és Cosima que Nietzsche invocarà sovint amb el nom simbòlic d'Ariana, i, ja foll, li enviarà, encara, un bitllet dient: «Ariana, t'estimo!»

(Autògraf i retrat de la col·lecció del mestre Ribera)

* * *

Després de Triebschen, Bayreuth, o sigui el triomf. Wagner ha acabat la Tetralogia i ha edificat el seu teatre. Després de Triebschen — a Bayreuth — «Wahnfried», el «repòs de la imaginació»; i, a Wahnfried, el *Parsifal,* el preludi del qual dedica, també, a Cosima. I després del *Parsifal,* naturalment, la mort. Cosima, però, resta. Els que creuen que no sobreviurà no la coneixen. «No tinc altre pensament que l'acompliment de la meva missió», escriu a Lenbach. Bayreuth és un santuari. Una cura d'ideal. Ella resta per tal que del seu cor pugui anar brollant la sang que ho mantingui viu. Amb la fe i la tenacitat d'una gran dama del Renaixement i un sentit ben llatí de la qualitat en l'esforç — vora la llosa nua voltada d'eura que en el jardí cobreix la tomba de Wagner; vora la tomba, també, de Liszt; vora del bust de Lluís II — ha continuat per espai de 43 anys una tradició i ha sostingut dignament una glòria.

Si mai visiteu el teatre de Bayreuth podreu veure una pissarra damunt la qual hi ha escrit, amb guix: «Morgen Generalprobe» (Demà assaig general). «És del Mestre, això», em digueren, en preguntar jo a quin assaig es referia allò. «Veus aquí, vaig pensar, un curiós testament». «Demà assaig general...» Des de la tomba, Wagner ordenava, encara. ¿Com podia deixar d'obeir aquella que ho sacrificà tot, la noble dama que ha finat aureolada d'un respecte fervent?

JOAN ALAVEDRA

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
PULLOVERS I SUETERS
Jaume I, 11
Telèf. 11655

LA MUSICA

CODA

Al mestre Millet.

En el darrer número de la *Revista Musical Catalana* el mestre Millet em fa l'honor de contestar als articles que li vaig dedicar des d'aquestes mateixes columnes. Caldrà que m'excusi de replicar-vos encara, venerable mestre, quan m'hauria estat tan plaent que fóssiu vós qui diguéssiu l'última paraula en el nostre diàleg. Però m'és plaent també de senyalar un guany positiu en el debat: em refereixo a la nova amplitud que doneu al concepte de «tonalitat», en el qual cabrà ja ben aviat tota l'«atonalitat» per poques concessions més que em féssiu pel camí de lògica conseqüència que us mena a acceptar àdhuc la legitimitat d'un sistema musical basat en els quarts de to.

Heus aquí, doncs, una base d'acord: vós admeteu que la *«jerarquia tonal pot ésser de mil maneres».* Es el que jo m'esforçava a posar de relleu. Una d'aquestes mil maneres és la que ha estat batejada amb el nom d'«atonalitat». (No és la primera vegada que em lamento d'aquesta paraula equívoca.) Vós heu vist bé, mestre, que en aquesta paraula la negació va dirigida contra el *tabú* d'un sistema exclusiu, històricament caducat, i no contra l'essència del concepte. Hem fet, doncs, un bon tros de camí vers una possible entesa definitiva.

Però vós afirmeu, mestre Millet, que jo us he quedat a deure una mica de claredat mediterrània. Em doldria que fos veritat això. Vós esperàveu que des de MIRADOR jo us donés la clau de la nova manera de composició de l'escola schoenbergiana? No, mestre; això no era possible! Quants anys necessiteu vós per ensenyar l'harmonia tonal dels tractadistes als vostres deixebles? Un? dos? Doncs jo crec que amb el doble, tal vegada seria capaç de donar a un deixeble meu una visió bastant aproximada d'això que us interessa: *«les lleis i jerarquies que em menen en el treball de la novíssima realització artística musical».* Us feu càrrec, suposo, que això és demanar un curs de composició musical. No sabeu amb quin gust el donaria al primer que s'interessés positivament per aquests problemes.

Ah, si jo us hagués pogut contestar amb una recepta integral, quina alegria... la dels altres! No, aquesta feina la deixarem pels teòrics venidors. Igual que feren els músics de la primera època tonal, que componien obeint *avant la lettre* a les lleis de la tonalitat històrica.

El primer home va cantar. El segon home, que era un teòric — no en tinc cap dubte — va trobar l'escala d'aquell cant. Va demostrar al primer que havia cantat bé. Però aquest ja ho sabia: havia intuït l'escala.

¿Us sap greu, mestre, que les tècniques intellectuals de l'escola schoenbergiana puguin fer un lloc tan ample a la intuïció? ¿Us sap greu que no tot hi sigui exactament divisible per conceptes teòrics? ¿Us sorprèn que al principi d'una nova fase de l'evolució musical no pugui alçar-se *a priori,* armat de cap a peus, un sistema racional on siguin previstes totes les modulacions possibles? Em sorpendria en vós aquesta sorpresa!

Dieu encara que vós heu trobat a faltar en la meva música *«la vera finalitat artística, o sigui la bellesa».* Ah, mestre, si vós feu aliada vostra aquesta dama, és evident que em tocarà perdre! Em sabrà greu haver de perdre amb vós en aquest terreny! Mil vegades preferiria haver de perdre amb un crític que és l'únic home — la història ho demostra — que posseeix el secret de la Bellesa. Es el seu secret professional. Estic sincerament convençut, mestre Millet, que els artistes no hi entenem absolutament res en aquestes coses.

ROBERT GERHARD

TEATRE TALIA
Gran Companyia de vodevil i teatre modern

Darrera setmana de la present temporada. — Avui, dijous, «De qui és el fill» i «El Misteri de Long-Branck» — Nit, a les 10 i quart. Exit de l'alegre vodevil

Un casat que ha fet el salt

Demà, divendres, tarda popular, «Per tenir dona i pessetes» i «L'adroguer del carrer Nou». — Nit, l'exitàs UN CASAT QUE HA FET EL SALT

Dissabte i diumenge, comiat de la Companyia, grans programes. — En assaig la sensacional obra de l'il·lustre Josep Maria de Sagarra, GARDENIA, quina estrena tindrà lloc el dissabte de Glòria.

TEATRE NOU
Gran Companyia de sarsuela castellana i catalana de G. Camarasa Sort

Avui, dijous, tarda, esdeveniment:

MARINA

Pel formidable quartet Joan ROSSICH, CARBONELL, FERRET, debutant la notabilíssima tiple Cecília GIBERT. Nit:

La Legió d'honor

Ministerio de Cultura 2006

EL CINEMA

El darrer film de F. W. Murnau

Tenim F. W. Murnau en el més alt concepte, el considerem la primera figura del cinema alemany, el representant més genuí del cinema dit pròpiament de composició. Si transplantat a Amèrica, les seves obres allí concebudes no afirmen aquella independència que caracteritzà sempre la seva producció europea, en canvi, en satisfactòria compensació, el seu talent creador ha rebut a Amèrica una infusió d'humanitat, la seva tècnica s'ha airejat allí i allí ha fet aquella obra cim de la seva carrera artística, cim de l'escola del cinema de composició, avui per avui: *Albada*.

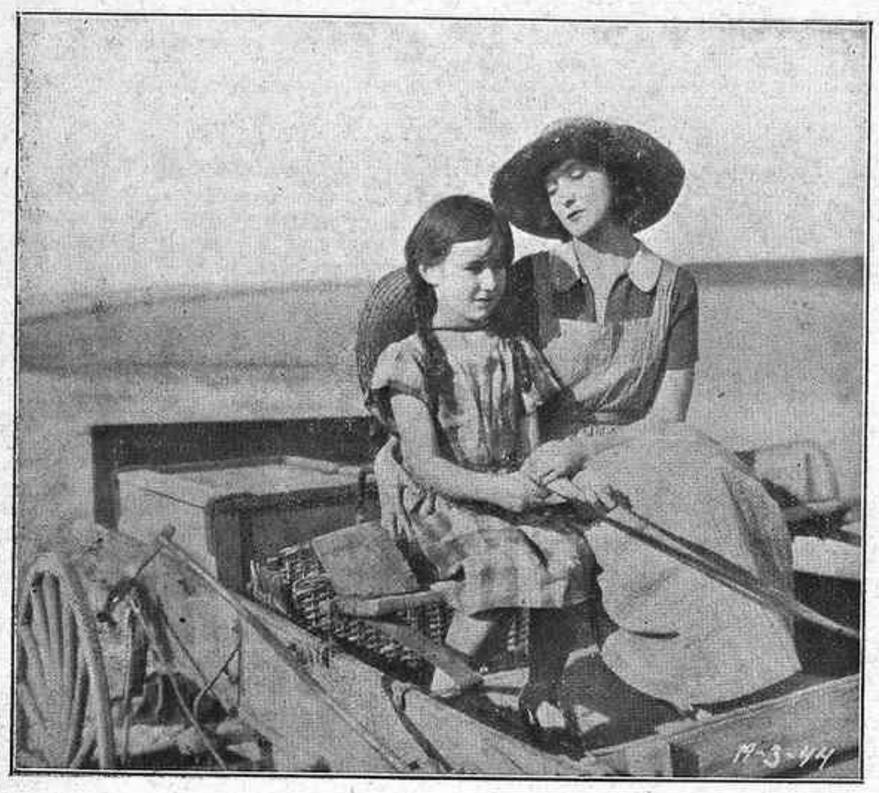

Mary Duncan en «El nostre pa de cada dia»

Els quatre diables foren per a nosaltres, ara, arran de la seva estrena, un motiu de seriosa inquietud. Magistral de direcció específicament cinematogràfica, l'anècdota construïda amb un enfilall dels tòpics més convencionals, acusava una manca de veritat psicològica que ens consternà de debò. Per això avui ens plau de reconèixer en el seu nou film, *A City Girl*, l'autèntic talent de poeta i de cineasta de F. W. Murnau.

No, aquest darrer film no pot en conjunt equiparar-se amb *Albada*. Diem en conjunt, pois que no té aquella unitat orgànica que en tan alt grau caracteritzava *Albada*, unitat en la qual creiem fermament a desgrat de saber ben nombrosos els que no creuen en aquesta unitat i senyalen en l'intermedi a a la ciutat una fallida de l'autor. Però *A City Girl* comporta tota una primera meitat absolutament satisfactòria, bona sense restriccions, a collocar entre el millor de la producció de l'autor.

La primera meitat, que comprèn totes les escenes a la ciutat, i l'arribada al camp dels joves nuvis, ha promogut en nosaltres una de les més pregones emocions que hàgim pogut experimentar encarats amb la pantalla. Emoció no sentimental, sinó estètica, que aquest any sols films com *Torrents humans* i *Ombres blanques* han tingut la virtut de provocar en nosaltres. Ens hem trobat absolutament presos, encadenats a aquestes primeres escenes, muntades amb un domini del ritme, dels contrastos visuals, de la mesura, realment engrescadors. A estones les coses marxen amb una ordenació musical definitiva.

Murnau ha estat inspirat en l'elecció del motiu i la inspiració, que l'ha abandonat —no sabem exactament a què atribuir-ho— al final, l'ha sostingut en canvi i puixantment en tot el començ de la història, que ha sabut fer visible amb un talent poètic de profunda psicologia, en una sèrie d'escenes rublertes d'emoció, saturades de bellesa.

Un xicot que baixa del camp a la ciutat i en un restaurant popular coneix la cambrera que ha d'estimar, una noia que s'asfixia materialment en la ciutat mecanitzada i artificiosa i sospira precisament per una vida rural, tranquila i idíl·lica. La seva cambra plena de sospirs ens ha recordat el començ de *Soledat*. Secreta i punxant nostàlgia d'una noia jove i vehement. Després la troballa decisiva al carrer i més tard l'arribada al poble corrents, agafats de les mans, entre els camps de blat, a ple sol, abandonant-se a la folla despreocupació de llur jovenesa gaia i ardenta.

La ciutat i el camp oposats, no com dues metàfores literàries, sinó com dues realitats amb llur respectiva i peculiar fesomia moral.

Impossible ara entrar en un anàlisi de detall, de recalcar la ciència dels contrastos tan puixant en Murnau, la juxtaposició de les escenes irradiant en el principi de les vistes del tren. El bar saturat de vapor, els ventiladors, el vaivé de clients impacients oposant-se a la tranquila, estàtica visió de les espigues de blat netes i immòbils. La magnífica selecció dels comparses realitzant, el mateix que en *Albada*, un gènere, una mostra característica de l'espècie humana, realitzant el tipus genuí: la patrona, l'impertinent, la *vamp* econòmica, el pagès, el revisor, etc.

Convenim que sense caure en l'inversemblant l'assumpte s'embolica d'una faisó no gaire satisfactòria i es desembolica igualment. Tothom queda massa bé i hi ha massa truculència. Però la interpretació de primer ordre per part de Mary Ducan i Charles Farrell salva aquests esculls. Per altra banda, si l'interès de l'anècdota decau, no així mateix el que desperta en nosaltres el treball del cineasta, sempre minuciós i precís, i encara caldria assenyalar en aquesta segona part escenes com aquella en què veiem Mary Duncan portant la minestra als treballadors, i en general tota l'actuació d'aquesta artista sempre intelligent.

En conjunt, F. W. Murnau depura la seva tècnica, simplifica i s'encamina vers la sobrietat de mitjans, preocupat d'endinsarse en l'expressió psicològica i preferint al cinema espectacle, el cinema psicològic.

El darrer film d'ell, a desgrat de totes les concessions, per a tothom que vulgui reconstruir amb un treball de selecció, l'autèntica personalitat de l'autor que tan brillantment s'afirma a estones, serà un dels bells films de la temporada present.

J. PALAU

Ja ho sabeu...

— que l'adaptació de *Sangre y Arena* serà llençada de bell nou al mercat sincronitzada? A veure si hi sentirem la veu de Rodolfo Valentino!

— que E. A. Dupont ha començat un film contra el prejudici de les races, titulat *Els dos mons?*

— que Frank Borzage ha obtingut un gran èxit amb el seu film darrer, *Cançó del meu cor?*

— que Adolf Menjou ha retornat a Hollywood un xic decebut de la seva tasca artística a França?

PANORAMA

Una empresa ben intencionada

Fa alguns mesos, a la Cambra de Comerç de Roubaix, un industrial deia:

— En els films francesos, hi ha massa afició a presentar costums d'apatxes i de ballarins de cabaret. I ningú no es recorda de fer conèixer, a França i fora d'ella, la vida de l'obrer ni del pagès.

Així nasqué la societat Nord Film, la qual té per finalitat rodar la vida dels treballadors i camperols francesos.

Actualment, en una fàbrica de Roubaix, s'impressiona el primer film, *Vouloir* historia de l'ascensió d'un obrer en l'escala social.

El *studio* és installat entremig de les màquines i tret de tres actors que figuren els personatges principals, tots els altres papers són omplerts per obrers tèxtils.

L'actor principal, Jean Dehelly, hagué de pendre lliçons de teixir amb teler.

— En una setmana faré de vós un excellent obrer — li va dir el contramestre —; però vós, en canvi, m'heu de fer sortir a la pellícula.

A Roubaix, «on refuse du monde» per aquest film, es presenten més voluntaris dels que es necessiten.

Un dia el «metteur en scène» necessità un forner i féu anar a buscar el noi de la fleca de més a prop. Sa mare li digué:

— Arregla't de pressa, que sortiràs a la pellícula.

I alguns minuts després el noi es presentava vestit dels diumenges, amb corbata vermella, sabates d'antílop i el séc dels pantalons tallant.

— T'han enganyat, noi — va dir-li el «metteur-en-scène» —. No necessito un galant jove, sinó un forner. Vés-te a vestir de cada dia.

Melodies i visions

Germaine Dullac és l'autora de dos films del quals, per bé que no els hàgim vist, coneixem la intenció. En ells ha pretès donar-nos una equivalència visual a determinades composicions musicals. Un d'aquests films porta sobre *Arabesques* de Debussy, i hem de recalcar quina preciosa indicació en aquest sentit implica el títol emprat per l'autor de la música. *Arabesques* és essencialment una qualificació visual, i tothom que tingui una experiència de les audicions musicals coneix aquell típic fenomen que consisteix a veure amb la nostra mirada interna la melodia com una ratlla sinuosa que es dibuixa en l'espai. La música dels clàssics és particularment apta a fer néixer aquestes impressions; podem concebre un home dotat de forta imaginació visual dibuixant un dels *Concertos* de Bach.

Ara llegim que Eisenstein, en un film que ha hagut d'interrompre per causes que ara no importen, titulat *Romance*, es proposava acompanyar determinades melodies de poètiques visions campestres. Aquestes

Mara Griy en el film «Romance» d'Alexandroff i Eisenstein

temptatives les creiem plenes d'esplèndides esperances. Nosaltres recordem en un film de Vandal, *L'home de l'Hispano*, una escena on la protagonista visualitza en forma de paisatges, una serenata d'un violinista.

E. Poirée afirma que l'audició de la *quinta* que inicia la *Pastoral* de Beethoven s'acompanya en ell d'una sensació del color verd. Recordem que és el mateix acord de pedal que fa servir Wagner en un moment capital de l'escena dels *Remors de la selva*. En principi ningú no pot oposar-se a l'existència d'aquestes concordàncies entre imatges i melodies que obren al cinema sonor perspectives esplèndides.

Podríem citar Goethe, que declara a l'audició d'una obra de Bach que li sembla assistir a la desfilada pomposa d'una sèrie de nobles pujant una graderia o parlar de motius arquitectònics a propòsit d'una altra composició, per a fer recalcar aquesta possible convivència d'imatges heterogènies.

Naturalment l'ideal no és el que persegueix G. Dullac. El que cal és l'aparició d'un home que senti i vegi ensems i d'una manera colpidora la mateixa idea, en qui tota melodia s'acompanyi d'un gest, tot acord sonor d'una actitud. Sols així l'obra engendrada comportaria aquella organització interna que n'assegura la seva bellesa.

Chaplin i Napoleó

Les demandes de fotografies signades que arriba a rebre Chaplin fan fredat. Inútil dir que Chaplin no contesta ni accedeix; altrament no li quedaria ni temps per cordar-se les sabates. Un individu més entestat que els altres a obtenir l'autògraf del gran artista, li escriu oferint-li a canvi de la seva postal signada tres autògrafs autèntics de l'Emperador Napoleó. Charlot refusà; no trobava el canvi prou avantatjós.

UNA CULTURA DEL CINEMA

Una visió panoràmica

Un dels espectacles que poden procurar avui dia un tipus d'emoció intelligent més pur damunt l'esperit d'un jove del nostre temps, és el de la consideració del camí recorregut pel cinema des de la matinada del segle fins a avui.

Aquesta emoció ens l'ha proporcionada, darrerament, un llibre de G. Charensol—*Panorama du cinéma* — que acaba de publicar-se als tallers Kra de París.

Història i panorama. La vida del cinema és — malgrat la seva intensitat — tan curta, que pot ésser inclosa, gairebé íntegrament, en una visió panoràmica. Una visió, certament, d'una riquesa i d'una valor impressionants. I d'una sorprenent prolixitat.

Les gracioses petites dansarines d'«Els nous senyors»

Aquest llibre té essencialment una valor documental, amb tot l'interès que aquestes obres tenen per a nosaltres. A l'índex alfabètic d'aquest llibre figuren més de mil noms; cada nom respon a un títol, a un film, a una escola, a un actor, a un scénarista o a un crític. Aquest índex podria ésser una condensació de la riquesa del fet cinematogràfic, aplegada amb un circumstancial sintetisme.

Aquesta valor documental és la que preferim en el llibre. Car l'aspecte crític deu ésser objecte d'una essencial revisió per tal com és el més discutible d'aquest llibre. I per a nosaltres, el menys interessant.

Així assignem a aquest *Panorama* de Charensol una valor utilitària. Tots els cineòfils del món poden anar-hi a cercar dades i referències exactes. I el que és més convenient encara: perspectives.

Efectivament, l'excessiva proximitat del fet cinematogràfic fa que costi un xic de destriar-ne les rutes històriques. Les etapes d'aparició. Sovint els films que hem vist plegats responen a moments cronològics distants. I malgrat que una crítica perspicaç pugui assenyalar l'època d'un film, és inevitable una barreja confusionista. Cal, doncs, remarcar la valor d'aquest llibre, que sistematitza i ordena gairebé tota la producció cinematogràfica del món.

Charensol procedeix, en la seva visió panoràmica, per països. Després d'uns capítols prefacials — *Le cinéma vu de France* — estudia el cinema americà. Tot seguit s'encara amb la producció alemanya. Un capítol és dedicat a Escandinàvia i un altre a Rússia. França ocupa un llarg espai. Clou el llibre un assaig interessantíssim — *Destin du cinéma* —; una llista bibliogràfica no gaire completa i un índex alfabètic del qual ja hem parlat.

Amèrica és reflectida per Charensol mitjançant estudis parcials — més aviat llistes i descripcions d'obres — dels homes que han bastit la seva actual sobirania. Chaplin, Douglas, Charles Ray, Menjou hi són especialment estudiats. Griffith està molt ben vist. Un breu estudi dels directors estrangers arrelats als Estats Units — Stroheim, Sternberg — clou aquest capítol.

Charensol divideix la producció cinematogràfica alemanya en tres períodes: el primer, expressionista; el segon, psicològic, i el tercer, purament comercial. Atesa la dificultat d'establir aquestes divisions cronològiques, cal confessar que no és pas del tot desorientadora. Charensol remarca una decadència de la cinematografia alemanya amb una insistència potser sospitosa de xovinisme. Segons ell, la fi de l'etapa brillant del cinema alemany és marcada per *Variété*, de Dupont, que fou una mena de magnífic *chant du cygne*, precursor d'una mort que va voler evitar, en va, l'entusiasme d'Erich Pommer. Nosaltres, però, malgrat la contínua evasió de les valors del cinema alemany als Estats Units, no creiem en aquesta definitiva decadència. Afegim, a més a més, que l'obra dels directors germànics a Amèrica — Murnau, Dupont, etcètera — pot ésser considerada legítimament com a contiuadora de la triomfal escola cinematogràfica alemanya.

El capítol següent — Escandinàvia — és presidit per la figura magnífica de Víctor Sjostrom.

Rússia és potser el país del qual tenim, des del punt de vista cinematogràfic, una més sistematitzada descripció, gràcies als reportatges de Léon Moussinac, Alvarez del Vayo, etc. La particular ordenació política que orienta el cinema rus i la intransigència gairebé total amb què la censura impedeix la seva projecció, fa que convergeixin damunt d'ell una sèrie d'àvides curiositats. Charensol s'ocupa dels tres grans directors — Dziga-Vertoff, Eisenstein, Pudovkin — que han construït l'escola de cinema més impressionant que existeix.

El fet d'ésser aquest llibre un llibre francès explica la desmesura amb què el capítol dedicat a França és desenrotllat per Charensol. Charensol no pot oblidar, en primer lloc, que els orígens de la tècnica cinematogràfica són francesos, i per tant el regust tradicional i històric d'una part de la seva producció. Estudia l'obra de Delluc, de Gance, de L'Herbier, d'Epstein i de René Clair, sense oblidar les temptatives anti-industrials — Chomette, Man Ray, Cavalcanti, i l'espanyol Buñuel, establert a França — que fan d'aquest país la seu del cinema pur.

Clouen el llibre unes exactes apreciacions sobre l'avenir del cinema i el cinema sonor considerat com una branca independent de l'anomenat cinema mut.

GUILLEM DIAZ PLAJA

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
ALTES NOVETATS EN CORBATES
Jaume I, 11
Telèf. 11055

TÍVOLI
FORMIDABLE!
és l'èxit que obtingué
Sangre en las olas
Betty Compson - Richard Barthelmess
SANGRE EN LAS OLAS
amb Richard Barthelmess
i Betty Compson
i
La Midinette neoyorquina
per Alice White
i Charles Delaney
UN PROGRAMA SONOR
Verdaguer (Control Cinaes)
Vegeu avui aquestes dues cintes sincronitzades FIRST NATIONAL

BEBE
RIO RITA
DANIELS
Comèdia musical de gran espectacle

(c) Ministerio de Cultura 2006

LES ARTS DISCOS

PERE PRUNA

Era divertit sentir parlar Pere Pruna al voltant d'una taula de *La Rotonde* montparnassiana. En aquella data — d'això ja fa uns quants anys — París estatjava un equip prometedor de joves artistes catalans en plena recerca de la forma. I per a descansar del dur entrenament, res més temptador que jeure a la terrassa de *La Rotonde*, quan, encara, els esnobs no l'havien acabat d'envair. En dies de gala el *team* català feia goig de debò. Anotem, per exemple, uns noms: Inglada, Togores, Humbert, Llorens Artigas, Josep Pla, Miró, Domingo, Dunyach, Sala, Fenosa... i Pere Pruna. Però l'èxit d'aquest era, especialment, quan, per comptes de compatricis, conversava amb artistes d'altres països. Voltat de quatre suecs, tres polonesos, dos nordamericans, un txecoeslovac i una dosi indeterminada de rus, En Pruna era una mena de bruixot. Si un polonès tenia velleïtats dadaistes (els polonesos hi eren molt afectats en això) el nostre artista el girava cappervall i, natura'ment, li queien tots els pamflets del seu capitost Tristan Tzara. Si algun escandinau, empeltat d'«ànima eslava» s'enternia amb el cubisme òrfic, quatre paraules ben administrades de Pere Pruna eren suficients per decidir-lo a agenollar-se davant l'*Olimpia* de Manet.

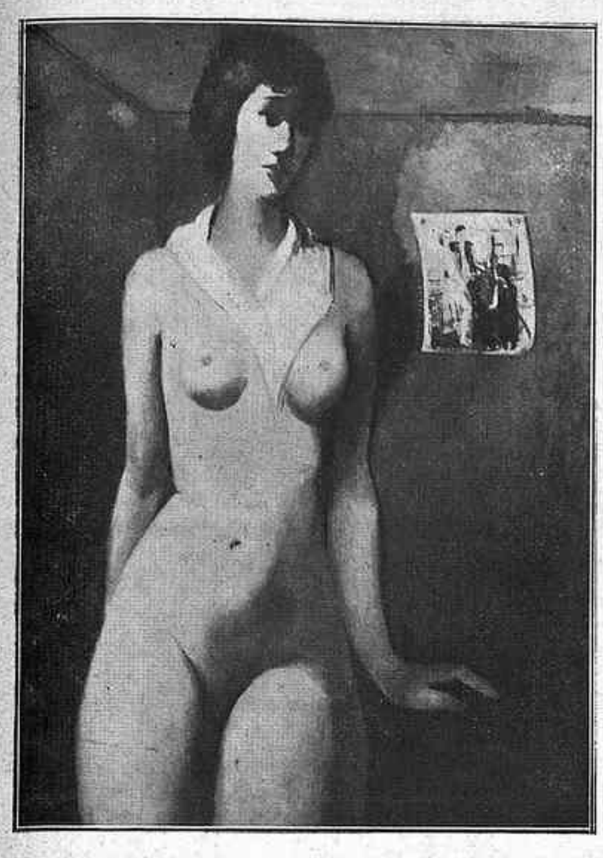

PERE PRUNA. — La noia del mocador blanc

Satisfet d'haver fet rodar el cap als culs de cafè de *La Rotonde* En Pruna s'encaminava, *rue Delambre, Hôtel des Écoles,* on en una petita *chambre,* agençada sense cap mena de *pose* bohèmia, concentrava les seves dots portentoses, esmolava la sensibilitat, i — passi la frase — amb les puntes esmolades dels seus nervis dibuixava una línia precisa, continuada i viva, la qual fou, ben aviat, admirada pels *marchands* més llepafils.

Ara som en un altre temps i en un altre Pruna. El Pruna de la *rive droite,* casat, amb un segon premi de l'Institut Internacional Carnegie de Belles Arts, reunit a Pittsburgh en 1928 (la importància del qual subratllem amb la concessió del primer premi a Derain), amb unes quantes teles col·locades en les més famoses col·leccions d'Europa i Amèrica, i admirat a tot arreu.

Admirat a tot arreu, però — com altres companys d'aquell equip esmentat — poc conegut a casa seva. Visiteu, doncs, les «Galeries Areñas S. A.», on podreu contemplar les seves darreres obres.

L'art de Pruna s'ha comentat amb tanta quantitat i qualitat que gairebé us han esgotat el repertori.

En Pruna, creador de dones belles? Això ja ho ha dit Max Jacob.

Com a una nova aparició en el món de les Arts? Diaghileff ja va remarcar-ho en 1925.

Que Pruna és un temperament pictòric de tot primer ordre? En Josep Pla ja ens ha passat al davant. Al nostre pintor no l'interessen les manies de l'avantguardisme. Sí, però, ja ha estat anotat per Nino Frank i Rafael Benet.

I així continuaria i acabaria, de bona gana, amb altres conceptes, tots atinats i merescuts, si no fos per una possible indicació del director d'aquest setmanari, en adonar-se de la manca del meu comentari sobre l'admirable obra de Pere Pruna. Doncs bé; al meu sincer entusiasme per aquesta obra només se li acut expressar que és una de les comptades produccions pictòriques actuals que els catalans podem presentar, dignament, en el mercat mundial.

I, creieu-me, aneu a veure els quadros de Pruna i us convencereu que és un producte que no necessita reclam.

Per això, si aquest pintor m'hagués fet l'honor de prologar el catàleg de l'exposició, només diria: «Senyors col·leccionistes! No els vull entretenir, En Pere Pruna exhibeix, aquí, les seves teles. Mirin bé! I quan siguin a casa seva busquin, tot seguit, el panys de paret que cal omplir.»

MÀRIUS GIFREDA

¿QUE PENSEU DE L'ARQUITECTURA MODERNA?

F. de P. Quintana

Bona part del descrèdit arquitectònic imperant, hom l'atribuïa no fa molt, al ciment armat, l'ús del qual en arquitectura es trobava abominable. Avui, però, que per obra i gràcia de certs senyors ens els presenten en obres completament descaracteritzades, en forma de caixons, que el mateix poden tancar un temple que una clínica, es concedeix a aquestes estructures el privilegi d'haver creat una nova arquitectura.

No es pot negar el talent i l'enginy de molts del conreadors d'aquestes noves estructures, els quals han trobat solucions realment reeixides, adaptant-les a les necessitats i batecs de la vida moderna. Estèticament, però, ben poca cosa guanyaríem si féssim cas dels teoritzadors que porten l'aplicació de llurs raciocinis a ultrança. Molts dels tòpics que fins ara havien prevalgut en arquitectura, resten sense valor i queda desnaturalitzat el concepte que se'n tenia.

Entre els defectes que podem assenyalar en aquestes noves tendències, només en concretarem dos de cabdals: *manca de caràcter arquitectònic,* ço és que no expressen les seves obres l'ús al qual han estat construïdes.

Falta d'harmonia en l'ambient que les rodeja, ço és, la utilització de les mateixes formes per a qualsevol emplaçament.

Per tant, aquestes qualitats, com ha d'exigir-se en tota obra arquitectònica, se'n van a rodar en projectar un caixonet més o menys vidrat, que tant es pot posar al mig d'una plaça, com en un jardí, com a la coberta d'un vaixell, com arrenglerat entre altres edificis en un carrer d'eixampla, amb la particularitat que el mateix pot ésser una caseta d'esbarjo que un quiosc de begudes o un monument funerari.

Al meu entendre, doncs, no es poden conceptuar arquitectòniques les obres de Lurçat, Jeanneret i Le Corbusier (entre altres), en les quals manquen, si més no, aquelles qualitats, a desgrat de moltes d'altre ordre que innegablement posseeixen.

En canvi, dins les obres de Becker i Kutzner, Schenk i Mallet-Stevens (també entre altres), trobem una sensibilitat arquitectònica de la qual els primers es troben completament desproveïts.

Benvinguda sigui, però, aquesta alenada de simplicitat, si amb ella reeixim a extirpar tanta pastitxeria com es distribueix en les construccions de la nostra urbs.

Una noble simplicitat pot reflectir-se en les nostres obres (encara que no siguin de ciment armat), mantenint i respectant les característiques de tota obra arquitectònica. Cal esperar del talent i de l'afinat sentiment artístic d'alguns dels nostres arquitectes, que sabran concedir a les obres allò que tant trobem a faltar en les d'alguns teoritzadors estrangers.

No em sé estar, per acabar, de fer esment de Francesc Folguera i de Ramon i d'Antoni Puig Gairalt, com arquitectes nostres, els quals amb tota ardidesa i molt encertadament aprofiten aquestes noves tendències, per dotar llurs obres de tot allò que exigeix una obra d'art. Ells palesen com l'aridesa de les teories nòrdiques pren un positiu valor arquitectònic (i, per tant, artístic) en passar pel prisma dels seus temperaments meridionals.

J. Torres Clavé

Tot allò que a dintre nostre no trobem classificat com a bell, no ho admetem com a tal; per tant, en no trobar-nos aptes per judicar qualsevulla innovació, no podem per menys que negar la seva bellesa.

Ara bé, l'esforç d'esperit i la fina sensibilitat que són necessàries per opinar lliurement de l'estètica de les formes noves, són condicions que no es poden demanar a tothom.

Això és la causa que les noves tendències de l'Arquitectura no siguin admeses per altra gent que la que està acostumada a aquest esforç interior i posseeix un criteri artístic prou sòlid i sense prejudicis.

No tot el que és nou és bell, però pel sol fet d'ésser nou representa un esforç de recerca de noves formes. Si aquesta recerca fos de raons plàstiques sense més ni més, es tornaria a caure en el decorativisme.

Si aquest esforç és arquitectònic, no hi ha dubte que serà productiu, i així que el nostre esperit s'apoderi d'aqueixes noves conquistes estètiques l'arquitectura serà cada dia més interessant i més vivent.

Degut a la facilitat de documentació se seguirà fent clàssic; degut al fet que un nivell general de cultura en aquest sentit és impossible, se seguirà fent decorativisme de mal gust; però també degut al fet que existeix un nucli de gent, encara que reduït, que s'interessa sincerament per aquestes coses, veurem aixecar-se com ja actualment es pot comprovar a casa nostra, un bon nombre de construccions obeint a aquest nou esperit.

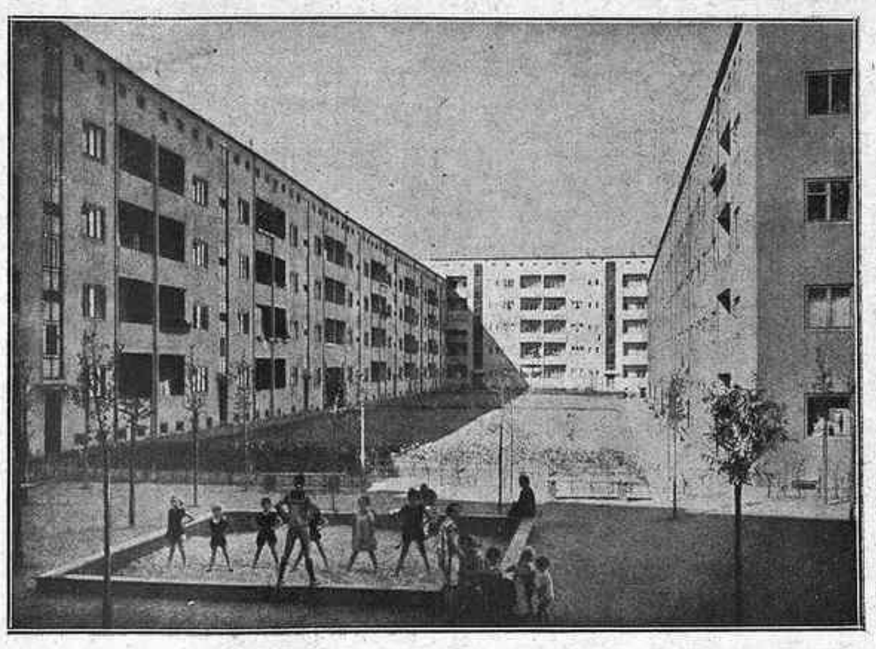

KARL SCHNEIDER. — Construcció a Hamburg, 1928

DISCOS

La música coral del mes porta l'enregistrament de l'obra que més fama ha valgut a l'Orfeó Català: el *Credo de la Missa del Papa Marcel,* on es troba desenrotllat el polifonisme en la forma més gran que ha pogut mai assolir. En passar al disc aquesta obra conserva tota la grandiositat amb què estem acostumats a escoltar l'Orfeó. L'enregistrament és un dels encerts que es poden subratllar, puix ja en altres ocasions hem al·ludit a la dificultat d'obtenir bons discos amb chors i en aquests les veus s'escolten amb completa claredat i igualtat de timbres.

Amb dos madrigals del segle XVI omple l'Orfeó de Cegues de Santa Llúcia un disc i aquestes petites obres s'escauen perfectament a aquesta agrupació per la seva línia melòdica ben definida i agradable.

* * *

La senyora Toti dal Monte posseeix una veu de les que més s'avenen amb les exigències del micròfon. No massa extensió, però en canvi una ductilitat i una bona manera de dir són les seves característiques. El fragment de l'òpera de Bizet *I pescatori di perle,* òpera que no sovinteja ni en els programes de discos ni a l'escena, conté una melodia d'inspiració elevada i que té les variants suficients perquè l'artista mostri els seus recursos.

Lucrècia Bori abandona aquest mes el repertori italià amb què acostuma a manifestar-se en els discos, per a cantar dues cançons espanyoles, *Chavelitos* i una *Malagueña* amb una gràcia d'expressió molt ben sentida.

* * *

Tota la música que servia al gènere dit «variété» i els seus artistes, han anat a poc a poc deixant de servir-lo per a anar els uns a la revista i quedar-se els altres, els més modestos, en la categoria del music-hall. El disc només pot conservar al seu lloc aquests artistes, ja que l'espectacle «variété» aquí gairebé ha desaparegut. El cinema li ha tret el públic que li era fidel. El programa d'aquest mes, com gairebé sempre, porta una sèrie de discos impressionats pels artistes de més actualitat: Luisita Esteso, Sepepe i d'altres, els uns amb l'element còmic, d'altres volent donar la nota sentimental amb una cançoneta que amb facilitat us resta a l'oïda.

J. G.

Missa del Papa Marcel. Credo. Palestrina. Orfeó Català. Cia. del G., AB 559.
Enojado está el Abril. Madrigal del segle XVI. Labradoras de Loheches. Orfeó de Sta. Llúcia. Cia. del G., AE 2990.
I pescatori di perle (Bizet). Toti dal Monte. Cia. del Gramòfon, DB 136.
Malagueña (Pagans). Clavelitos (Cadenas i Valverde). Lucrècia Bori. Cia. del Gramòfon, DA 1043.
Còmprame un polo (Bolaños, Jofre i Villajos). Sepepe (Alarcos, Bolaños, Villajos). Sepepe i coro. Cia. del G., AE 2901.
Espérame en Sakiska (Valverde y Bodalo). El coco (L. Esteso). Cia. del G., AE 2913.
Venganza gitana. Por narices. Carmen Flores. Cia. del Gramòfon, AE 1914.

NORD-SUD

Mai el Nord i el Sud no havien estat confrontats amb tanta de violència com aquests dies a les Galeries Dalmau.

Actualment, existeix una afició creixent a la juxtaposició detonant de zones artístiques antitètiques. Nord-Sud. Orient-Occident. Actualment, la confrontació exasperada de porcions geogràfiques, artísticament oposades, coneix una voga singular. I bé: els enamorats d'aquesta mena de xocs brutals han trobat aquests dies en les sales de les Galeries Dalmau el terreny més propici a llurs especulacions comparatives.

Nord-Sud. Gol-Planells. La recerca d'un més enllà desconegut: heu-vos ací el denominador comú a aquests dos pintors. Però, quina diversitat de mitjans! Estèrilitzats, en l'un. Infectats, en l'altre. Planelles és la claredat, la precisió, la transparència meridionals. Els vents del Sud que escombren tots els núvols. La clara anatomia del cranc. El somni, sí: però el somni despert, el somni a ple aire. Gol, per contra, és la desviació de la fantasia i de la imaginació, les vaguetats tèrboles i confuses, la divagació septentrional. Les brumes opaques del Nord. El somni, també: però el pesombre nocturn.

Waldemar George, víctima una vegada més de les seves constants i descarades *volte-face,* reclamava no fa gaire el retorn a Itàlia. I s'inclinava decisivament, «no vers les nits blanques del Nord, sinó vers el Sud i el misteri diürn». I exigia «una pintura clàssica, evidentment, però abans de tot una pintura metafísica, apocalipsi del Sud». Una pintura que evoqui un món, desposseït d'escòries, en el qual uns semidéus s'agitin en un aire enrarit. Aquesta pintura que incia Chirico i que retroben el francès Berrad, els russos Telitzeff i Barmann, i els italians Savinio i Tozzi, és també la pintura del cadaquesenc Planells. Pintura en la qual les coses, isolades — som lluny de la cohesió cubista —, viuen en un món immensament desert, uns paratges desolats i estèrils, sense atmosfera.

Davant la pintura d'Angel Planells, pintura essencialment lineal, de contorns precisos i retallats, pintura essencialment tàctil, de formes netes i tangibles, pintura essencialment clara, en la qual predomina el to local i la composició en angles rectes, davant d'aquesta pintura, es pot parlar de classicisme llatí. Però mentre que el classicisme era versemblança, aquest art és arbitrarietat. Arbitratrietat o pura realitat: és molt difícil de determinar-ho. En tot cas, llibertat poètica absoluta. En efecte: en l'art de Planells, les coses, en ésser desviades de llur curs normal — una mà cessa de satisfer les necessitats que sempre ha satisfet per a convertir-se en corbata —, en ésser unides estretament a d'altres coses diferents — un peix és el cap d'un tors femení, — adquireixen un lirisme singularment torbador, particularment enigmàtic.

ANGEL PLANELLS. — Meditació impura (Col. Gasch.)

Ara bé, si en parlar de Planells es pot retreure el classicisme, en parlar de Gol cal invocar fatalment els precedents que esgrimia Malraux en ocupar-se de Rouault: les vidrieres de Chartres, Grünewald, Goya, Daumier... Es a dir, una ascendència netament barroca. Car l'art de Gol té totes les característiques d'aquest estil: les taques illimitades i indeterminades, flonges i flotants, el color lliurat a incessants variacions, la composició dinàmica... I una obscuritat constant: les ombres insubornables, que destrueixen la claredat. *Ombres roges, Ombres negres,* titula els seus quadros el pintor de Charenton. Pintor inquietant que, per damunt de tot, sofreix la influència profunda del Nord: un misticisme independent del món exterior, un afany incontrolat de meravellós i de llegendari, de ficció i de somni, un gust per la irrealitat que engendra un art de visionari.

Mai el Nord i el Sud no havien estat confrontats amb tanta de violència com aquests dies a les Galeries Dalmau...

SEBASTIÀ GASCH

Art Antic i Modern MOYSEION Archs, 6 Entressol Tel. 22659

Las Golondrinas

L'obra completa en un àlbum de 10 discos de 30 cm.

Odeon

Demaneu audicions per tot arreu

(c) Ministerio de Cultura 2006

L'opinió, si fa no fa, dels jugadors de bridge sobre els seus companys.

(*Passing Show.*)

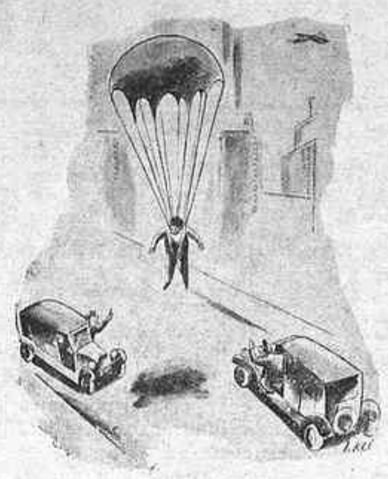

— Taxi, senyor, taxi!!

(*Judge.*)

La dona de l'aviador arriba a l'aeròdrom per fer un viatget.

(*Judge.*)

El domador a l'aprenent. — I si et torno a atrapar fumant mentre treballes, et clavo fora a l'acte.

(*Life.*)

— Una unça de veronal per la meva sogra.

— Ja sabeu que això és una metzina? Que porteu una recepta?

— No, però porto el retrat de la meva sogra.

(*Lustige Kolner Zeitung.*)

— Però si totes les habitacions són iguals, quina diferència hi ha entre les de quatre i les de sis pessetes?

— A les de sis pessetes hi posem una ratera.

(*Ric et Rac.*)

"ORTOPEDIA MODERNA"

Fill de B. CARCASONA

Taller i despatx: ESCUDILLERS BLANCS, 8. - Telèfon 10916

Casa fundada en 1875

Braguers Reguladors

per a retenció absoluta de la trencadura. — Faixes de totes menes

Faixa-cotilla abdominal. — Models moderns

Cotilles Ortopèdiques

per a guarir o corregir les desviacions de l'esquena

Més de cinquanta anys de pràctica són la millor garantia

DELICIOSO PURGANTE

ACEITE RICINO

Societat Espanyola de Carburs Metàl·lics

Correus: Apartat 190 — Mallorca, 234 — Telèfon 73811

Teleg.: "CARBUROS" — BARCELONA

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona i València :: ACETILEN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI i FERRO-SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i pesses seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

Pressupostos, estudis, consultes i assaigs, gratis

Exposició de Barcelona de 1930

OBERTURA DEL RECINTE

Dies feiners, a les deu del matí — Dies festius, a les nou del matí

TANCAMENT DEL RECINTE

Dies feiners, a les nou de la nit — Dissabtes, vigílies dies festius i dies festius, a les deu de la nit

PREUS D'ENTRADA

Dies feiners, **1'05 ptes.** — Dies festius, **1'05 ptes.**

NOTA: En aquests preus va inclòs l'impost de Protecció a la Infància.

Palau Nacional

Obert cada dia, des de les deu del matí a les quatre de la tarda.

Entrada. 1'05 ptes.

Palau de l'Art Modern

Obert des de les deu del matí fins a les quatre de la tarda.

Entrada gratuita.

Poble Espanyol

Obert cada dia, des de les deu del matí a les nou del vespre. Dissabte, vigílies de dies festius i dies festius, obert fins a dos quarts de deu de la vetlla.

Entrada ordinària: 1,05 ptes.

E's altres Palaus oberts al públic podràn ésser visitats cada dia, de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda.

Pavelló Reial

Obert cada dia, de deu a una del matí i de tres a set de la tarda.

Entrada gratuita.

Palau de les Missions

Obert cada dia, de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda.

Entrada: 0'50 ptes.

El públic podrà contemplar cada dia les fantàstiques illuminacions i els jocs d'aigua.

Dies feiners, d'onze a una del matí i de quatre a sis tarda. Dies festius, de deu a una del matí i de quatre a sis tarda.

Brollador lluminós i cascades en combinacions alternades.

Cada dia, de sis a vuit del vespre.

Gran Parc d'Atraccions

AVUI DIJOUS, dia 3, a les cinc de la tarda

Audició de Sardanes a la Plaça dels Reis, entre els Palaus Reina Victòria Eugènia i Alfons XIII.

ENTRADA D'AUTOMOBILS AL RECINTE

Dies feiners . . . . . 4 pessetes

Dies festius . . . . . 2 »

NOTA: Els passis gratuits d'entrada al recinte són vàlids fins a nou avís.

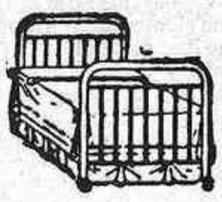

Llits daurats i de ferro : Mobles de metall
Parasols, Cadires, Bancs i altres articles
per a Jardí i Platja : Material sanitari, etc.

Unic despatx de la Fàbrica:

Balmes, 2. - BARCELONA

Anunciar a **MIRADOR** és donar a conèixer un producte per tot Catalunya

Pastilles ASPAIME

Curen radicalment la TOS perque combaten les seves causes

● Catarros, ronquera, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma, i totes les afeccions, en general, de la gola, bronquis, i pulmons. — Les **Pastilles ASPAIME** són les recepta-des pels metges. — Les **Pastilles ASPAIME** són les preferides pels pacients. — Les **Pastilles ASPAIME** es venen a **UNA peseta la capsa** en les principals farmàcies i drogueries.

Especialitat Farmacèutica del Laboratori SOKATARG

Carrer del Ter, 10 · Telèfon 50791 · BARCELONA

AIGUA DE ROCALLAURA

La deu més rica del món

Si vosté pateix d'**Albuminúria, Litiàsis úrica (mal de pedra), Bronquitis parenquimatoses, Nefritis crònica,** es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn amb ampolles de litre i de mig litre i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32, Y SALMERÓN, 133

SUBSCRIVIU-VOS A LA

Gaseta de les Arts

DIRECTOR: Màrius Gifreda

ART ANTIC: Joaquim Folch i Torres. — ART MODERN: Rafael Benet

ABONAMENT — Un any: Barcelona, 17 pessetes; Península, 18 pessetes.
Un trimestre: Barcelona, 6 pessetes; Península, 6'50 pessetes.

Redacció i Administració: VIA LAYETANA, 37 · BARCELONA

Subscriviu-vos a **MIRADOR**

SETMANARI CATALA

Pelai, 62. - BARCELONA

BUTLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

En _____

que viu a _____

carrer _____ *n.º* ____ *se subscriu a* **MIRADOR**

pel preu fixat de **2'50 ptes.** *trimestre.*

_____ *de* _____ *de 19*___

Signatura

AFISA

Laietana, 18, pral., B

Director

Carles Ossorio

Autoritzacions per a noves indústries

Noves instal·lacions canvis i traslladats

Certificats de productor nacional

Contribució industrial territorial, utilitats

Expedients de protecció de l'Estat

Representant especial a MADRID

Demaneu

B-ABY=LAX

El millor Laxant-Purgant

(c) Ministerio de Cultura 2006

IMP. LA NEOTIPIA